

 **laiškai
lietuviams**

gruodis / december 1983

KALĖDŲ MINTYS	361	Marija Stankus-Saulaitė
DĖJIMASIS SU PRIEŠU	363	Anicetas Tamošaitis, S..
AR PASINAUDOJOME ŠVENTAISIAIS METAIS?	366	P. Daugintis, S.J.
AR YRA SKAISTYKLA?	369	Juozas Vaišnys, S.J.
TARNAUTI VIENAM VALDOVUI	371	Chiara Lubich
“JIE NEBETURI VYNO”	372	Sibiro tremtinė
UŽ NEGALINČIUS MELSTIS	372	I. Š. B.
DIDELIS IR MENKAS ŽMOGUS (II)	374	Flannery O'Connor
DAIL. REGINA INGELEVIČIENĖ	383	Red.
JIS APVYLĖ MANO VIENUOLIŠKĄ MEILĘ (I)	384	Vytautas Kasniūnas
TĖVYNĖJE	388	Gediminas Vakarīs
KALBA	390	Juozas Vaišnys, S.J.
TRUMPAI IŠ VISUR	391	J. Pr.
ATSIŪSTA PAMINĖTI	393	Red.
1983 M. TURINYS	394	Red.

**Nuoširdžiausi Sv. Kalėdų ir Naujųjų Metų sveikinimai
bei linkėjimai visiems skaitytojams,
rėmėjams ir bendradarbiams!**

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” REDAKCIJA, ADMINISTRACIJA
IR LEIDĖJAI

Šis numeris iliustruotas dail. Reginos Ingelevičienės kūrinių nuotraukomis. Viršelio nuotrauka — Algirdo Grigaičio.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Letters to Lithuanians (ISSN 00301-540) is published monthly except July and August, when bimonthly, for \$8.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. **Postmaster:** Send address changes to “Laiškai Lietuviams”, 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1983 / GRUODIS - DECEMBER / VOLUME XXXIV, NO. 11

KALĖDŲ MINTYS

MARIJA STANKUS-SAULAITĖ

Įvairiais stebuklais apdovanojęs pasaulį, Aukščiausiasis galėjo pačiu, atrodytų, didžiausiu stebuklu į pasaulio eigą įterpti šviečiantį, švytintį, turtingą ir galingą suaugusį vyrą. Sunaikinęs savo priešus ir imponavęs savo turtais, grožiu ir žemiška jėga, tas vyras būtų savo sekėjus įstatęs į geras vėžes: jų valdžios visi norėtų, valdovai juos kviestų. Viskas, atrodo, eitų gan lengvai, nes iš pat pradžių ir visuomet sekėjai būtų ten, kur daromi pasaulio sprendimai, kur galia.

Bet buvo kitaip, ir liko kitaip. Kasmet sustojam prie to fakto, kad Dievo Sūnus nežymiai atėjo į pasaulį. Tik kai kurie to didelio pasikeitimo ženklus atpažino. O juo seksiantiems duotas pavyzdys ir kriterijus: švelnumas, pagarba, paprastumas, dosnumas, rūpestis kitais net iki mirties, net pasirenkant mirtį. Kai reikia vadovauti, rodyti savo jėgą, tai daroma sąmoningai, pastebint kiekvieną, ištiesiant ranką kiekvienam.

Kūčių vakarą prie lietuviško stalo paliekama tuščia kėdė nesantiems. Kaip tik jie yra svarbūs: mirusieji, sergantieji, įkalintieji, nubaustieji, persekiojamieji, vienišieji. Kūčių skausmas yra dėl to, kad iš jaukaus, glaudaus šeimos stalo dėl vienos ar kitos priežasties kas nors išjungiamas ir kad tuo laiku negalima išjungiančių jėgų nugalėti. Kūčių viltis yra ta, kad kaip nors kur nors to laikotarpio paslaptis visus paguos: nors atrodo vienaip, gali būti ar yra kitaip. Kūdikis, kuris atrodo silpnas, neša didžiausią meilę, perkeisiančią pasaulį. Nuskriaustieji, kenčiantieji, vienišieji — panašūs į jį, gal būtų pirmieji, patyrę jo meilę.

Bet to taip pat neužtenka. Tuščiai vietai atsverti prie Kūčių stalo kviečiami savo namuose negalintieji tokio stalo turėti ar savo namų neturintieji. Kūčių vakarą šeima yra visi tie, kurie laužia Kristaus gimimo duoną, ir

REGINA INGELEVIČIENĖ

Taika (aliejus, 1968-1978).

jie visi yra lygūs. Tiek šeimnininkas, tiek svečias turi teisę į tą stalą. Sunku suprasti, kaip gali atsitikti, kad tas, kuris kviečia, kuris turi pinigų, patalpą, artimų žmonių, tiek pat priklauso (nors jo namai), kiek tas, kuris tuo atžvilgiu yra vargšas. Kartu su turtu ateina pareiga ir privilegija kitais rūpintis, ir tai ypač aišku tą vakarą, kada Kūdikis panaikina turto ir garbės kliūtis tarp žmonių.

Šiais laikais privilegijuotųjų rūpestis apima ne vien kaimynus (ar jie lietuviai, ar ne) ir ne vien miesto vargšus (ar jie balti, ar ne), bet viso pasaulio vargstančius, tiek Lietuvoje, tiek, pavyzdžiui, Pietų Afrikoje. Įvairiausiomis priemonėmis galima kitiems gyvenimą palengvinti, juos pradžiuginti tiesiogiai ar per organizacijas. Nematomasis Kūčių stalas apima visą pasaulį, Kristui atėjus į visą pasaulį, visiems laikams.

Dievo Sūnaus gimimas užrekorduotas, faktai nekeičiami. Ne pinigai, ne prestižas, ne išdidumas, ne elitizmas kuria Dievo stalą. Taikus, kuklus, ramus, džiugus Dievo stalas yra ten, kur vidinė šviesa nušviečia vienų kitiems suneštas gėrybes, visiems stebint vidurnakčio stebuklą, visų širdyse įsirežiant didžiajai paslapčiai, pakeičiančiai žemę, žmoniją ir žmogų.

DĖJIMASIS SU PRIEŠU

ANICETAS TAMOŠAITIS, S.J.

Iš visų vaizdų, išreiškiančių krikščionio pasaulimą, joks kitas nėra taip dažnas Šv. Rašte ir taip uždegantis mūsų vaizduotę, kaip kovotojo. Todėl į religinį *Laiškų* žurnalą vis įdedama temų, liečiančių kovojimą: kas mūsų priešai, kokia jų, Dievo ir mūsų strategija, kam iš viso kovotina, koks atlyginimas laukia nugalėtojo, kaip kovoja moteris. ...

Su kovojimu yra susijęs vienas liūdnas faktas, kuris gali būti įvairaus laipsnio. Tai kovojimo priešingybė, arba nekovojimas. Kovojančių gretose visada pasitaiko tokių, kurie iš kovos lauko pasitraukia, palikdami ginklo draugus ir priešo puolamą gimtąją

šalį žinotis patiems. Va jau ir nurodytas pirmasis laipsnis, kuris yra *dezertyro*. Bet kovotojų eilėse pasitaiko ir tokių, kurie pasielgia dar blogiau: ne tik pasitraukia iš kovos lauko, bet — kalbant pilies arba tvirtovės gynimo vaizdu — dar atkelia priešui vartus. Štai atvažiuome prie antrojo laipsnio, kuris yra *išdaviko*. Ženkime dar vieną žingsnį toliau arba, geriau pasakius, žemiau. Atsiranda ir tokių, kurie ne tik palieka kovos lauką, priedo dar atkelia priešui vartus, bet ir patys jungiasi į jo eiles, kovodami prieš savuosius. Neretai tas kovojimas vykdomas iš pasalų: kai priešas puola iš priekio, jie tiems saviesiems nelauktai smogia iš užpakalio. Štai trečiasis laipsnis, kuris yra *broliųžudžio*.

Ši liūdną ir laipsniuotą reiškinį panaudosome svarstymui, paklausdami save, ar jo nėra įsiskverbę į mūsų praeitį. Šv. Ignacas Lojolą yra parašęs garsų dvasios gyvenimo vadovą, pavadintą *Rekolekcijų knygte*. Ten pateikiamas vienas svarstymas, paprastai vadinamas nuodėmių eiseną, prisiminti savo praėjusio gyvenimo negražiams veiksams. Jų prisiminimas labai pravartus net tiems žmonėms, kurių praeities nuodėmės dėl Dievo atleidimo iš sielos jau ištrintos, nes skatina virtinę svarbių dorybių: kuklumą, nesipūtimą prieš kitus, dėkingumą Dievui, meilę Dievo Sūnui, paėmusiam tas nuodėmes nešti ant savo kruvinų pečių. Turbūt visi žinome pasaką apie Pelenę — skurdžią, skarmalotą mergaitę, kurią pamilo ir pasiėmė į savo rūmus už žmoną karaliaus sūnus. Grįžimas mintimis į savo praeities skurdą (Pelenė tikriausiai į jį prisiminimais grįždavo) juo labiau didino mergaitės meilę jai sau paėmusiam karaliaičiui. Štai vaizdas, išreiškiantis vieną tikslą prisiminti mums šitokiu mąstymu savo praeities dėmes. Turime tik pridėti, kad Pelenė buvo skarmaluota savo kūno drabužiais, o mes — sielos, ir kad ją į tą skarmalotą padėtį įstūmė pamotė, o mes — patys save.

Šv. Ignacas dar pataria ir metodą. Tokiam prisiminimui, sako jis, padeda trys dalykai: pirma, pažvelgti į namus ir vietas, kur gyvenau, antra — pokalbius, kuriuos

vedžiau, trečia — pareigas, kurias ėjau. O vienas žymiųjų šio vadovo komentatorių dar pridėdą tokią naudingą pastabą: "Pravartu apžvelgti viena, nuodėmės, antra, apsileidimus, trečia, netobulumus. Tada mūsų gyvenimas pasirodys pilnas nusikaltimų dėmių, apsileidimų dumblo, netobulumų bei defektų dulkių ir šaparų".

Tad žvilgtelkime į savo praeitį, kiek joje buvo nekovojo arba, detaliau pasakius, trijų minėtų nekovojo laipsnių. Anie laipsniai buvo nurodyti pasaulio karėvių kovojime. Kad būtų aiškiau, paimkime kiekvieno pavyzdį antgamtinėje srityje. Pirmasis laipsnis — *dezertyravimas*. Kurioje nors vietoje susidaro Naktinės adoracijos būrelis: vieną valandą per mėnesį naktį meldžiantis budėti, atlyginant Kristui už žmonių nusikaltimus. Kadangi tai vargina, ir ta vienintelė nakties valanda kartą per mėnesį atrodo per sunki, todėl asmuo paprašo save iš narių skaičiaus išbraukti. Toks žingsnis nereikia jokios nuodėmės. Bet jis — *dezertyravimas*. Antrasis laipsnis — *išdavikiškumas*. Nors turiu savo sielą ginti, pagundos metu atkeliu nuodėmei į ją vartus ir įsileidžiu. Tai Dievo karalystės reikalų savyje išdavimas. Trečiasis laipsnis — *brolių žudiskumas*. Koks nors asmuo siekia likti doras ir kovoti prieš blogį. Bet aš viliojimu, mokymu, pajuoka, papiktinimu ar kitokiu būdu jį nupuldu. Tai brolių žudystė, nes tuo viliojimu, mokymu, pajuoka, papiktinimu tartum suvarau jam į nugarą peilį.

Dar du vaizdiniai dalykai gali padėti mūsų mąstymui apie savo praetis negražybės. Vienas yra prieš tai kaip galima daugiau įgauti šlykštėjimosi velniu, kad būtų pajusta juo didesnė gėda savo anais nekovojo laipsniais jį rėmus. Kai kuriems žmonėms čia padeda koks nors atgrasus, nupurtantis daiktas, su kuriuo teko susidurti, ar jis būtų fizinis, ar — palyginimui veikia dar taikliau — iš doros srities, pavyzdžiui, jei mums teko būti smurtingai užpul tiems ir nuskriaustiems, sutripiant mūsų teises ir išplėšiant, kas mums buvo brangu. Tokį atgrasumą pajunta užpulta ir brutaliai išprievartauta moteris arba asmuo, ku-

riam vienas užpuolikas užlaužia rankas arba nelauktai smogia kumščiu pasmakrėn partrenkdamas, o kitas kiša savo rankas į kišenes, po drabužiais, šeimininkaudamas kaip savo teritorijoje ir išsiplėšdamas rastas vertybes. Tai tolimas, bet apytaiklis vaizdas smurtingo, šlykštaus brovimosi į mūsų gyvenimą iš velnio pusės. Jis padeda pajusti juo daugiau gėdos, pastatytas šalia kito vaizdo, kuris šiame mąstyme pravartus pakviesti sau prieš akis — Viešpaties Kristaus, einančio kančios keliu: ar išpildo kruvino prakaito Alyvų daržę, ar su erškėčiuota galva ant kryžiaus, ar šventą valandą su draugais už Paskutinės vakarienės stalo. Pajuntame juo daugiau gėdos, kad kiekvienu doriškai negražiu ar menkaverčiu savo praeties žingsniu ėjome ne su juo, o palaikėme to savo šlykščiojo priešo pusę.

Mąstymą apie savo praeitį, į kokį čia leidžiamės, kai kurie atlieka pasidėję prieš save lapą popieriaus ir ant jo, susigrafinę į skyrius, sau už kiekvieną rašomais pažymiais išreiškia, ko yra verti; tokiu būdu gauna savo gyvenimo charakteristiką. Galime tokią savo charakteristiką susidaryti galvoje, be popieriaus. Pažvelkime į keletą sričių, apie kurias galime save paklausti, kaip praityje buvo.

Kokiu pažymiu išlaikiau *bandymus*, kurių Dievas man siuntė? Penketuku, keturiais su minusu, trejetuku su dviem brūkšniais? O gal bandymas atskleidė mano menkystę dvejetuku, kurį sau turiu atvirai pasirašyti? Kad rašytumės juo teisingesnius pažymius, pravartu prisiminti pavyzdžių iš kokių nors žymių žmonių, kaip šventųjų: kaip jie bandymo egzaminus išlaikė (saky sime, tikėjimo srityje Abraomas).

Toliau galime peržiūrėti iš Dievo gautas *dovanas*: ar buvau jų naudotojas, ar eikvotojas, ar gal net jomis piktnaudžiautojas? Žvilgsnis į dovanas ypatingai geras kelti savyje gėdai ir gailėsiui. Juk viena iš nuodėmės bjaurių pusių yra ta, kad Dievas įžeidžiamas jo paties duotomis dovanomis. Be to, galima akivaizdžiai gretinti save su Kristumi: kokiu būdu jis, kaip žmogus, tas dovanas naudojo, ir kokiu mes.

Štai didelė kalbos dovana mano lūpoms, regėjimo ir ašarų dovana mano akims, klausos dovana mano ausims, pažinimo dovana mano protui, ilgesio, žavėjimosi, užuojautos dovana mano širdžiai, sparnų dovana mano vaizduotei, ryžto dovana mano valiai, išgyvenimo dovana mano jausmams, kūrybos, tikėjimo ir vilties dovana mano sielai.

O kokia krūva dovanų duota mano rankoms: lietimo, slaugymo, ruošos, įvairiausio darbo, žaidimo, minties reiškimo raštu, muzikos, meno, pagalbos teikimo, savęs gražinimo ir priežiūros, kunigui šventų veiksmų atlikimo! Tos rankų ir visos anos kitos dovanos yra mumyse pačiuose, mūsų viduje. O kiek ir kokių dovanų mums dar duota iš lauko: brangiavertė laiko dovana, progų dovana, paskatų ir pavyzdžių dovana, įvairiarūšė mus supančios gamtos dovana! Kiek tas dovanas naudojome ne pagal Dievo nustatymą, tiek atitinkamu mastu jomis buvome bent dezertyrų, jei ne išdavikų, ko gera net brolių žudikų.

Į kiekvieną anų išskaičiuotų dovanų leisti analizavimu reikėtų marių laiko. Apisiribokime kelių atranka. Štai *kalbos*, arba *žodžio*, dovana mano lūpoms. Juo esu atšvaitas dangaus Tėvo, iš kurio išeina amžinasis Žodis, jo Sūnus. Todėl Naujajame testamente matome pabrėžiant svarbą to, kokį žodį tariame. "Teismo dieną, — girdime nurodant Kristų, — žmonės turės duoti apyskaitą už kiekvieną pasakytą tuščią žodį. Pagal savo žodžius būsi išteisintas ir pagal savo žodžius būsi pasmerktas" (Mt 12, 36-37). Svariai apie mūsų liežuvį kalba Jokūbas savo laiške. Tokiais pavyzdžiais, kaip arklio ir žąslų, laivo ir burių, mažos liepsnelės ir užsiliepsnojančios didelės girios, jis nurodo šio palyginti mažo mūsų kūno nario reikšmę visam žmogui, pačiam jo tobulumui.

Kiek mano buvo pasakyta tuščių žodžių, šiurkščių, neapgalvotų, piktai atsikertančių, vienašališkai kritikuojančių, apdrėbiančių kitą, apgriaunančių arba sumalančių artimo gerą vardą kitų akyse, tokių, kurių vėliau nesinori prisiminti? Atvirkščiai, kiek buvo netartų, kur reikėjo, ar kitam liūdint, ar

ilgintis, ar esant pavojuje, ar įžeistam, ar nuskriaustam, ar nedrįstančiam? Kiek daug ko pasakėme ar nepasakėme, ko būtų nepadaręs ar neapleidęs žemėje vaikščiojęs Viešpats Kristus? Vienas būdo bruožas jame mums ypatingai krinta į akis: kad Jėzus visur ir visada dėkojo savo dangiškajam Tėvui. Kaip, pastatyti šalia šio bruožo, atrodo mūsų tušti, ar apkartę, ar apmaudinę, ar atsikertantys, ar apkalbantys žodžiai? Kokį pažymį, laikydamas pavyzdžiu žodžius iš jo lūpų, rašyčiau sau už kalbos dovanos naudojimą?

Regėjimo — ir, pridėjome, *ašarų* — dovana mano akims. Akys vadinamos sielos langais. Turime sakyti *pagrindiniais* langais, nes pro juos daugiausia įeina žinių apie anapus mūsų esantį pasaulį. Pavyzdžiui, kiek būtume žinoję, ką dabar žinome, apie įvairius daiktus, žmones, gamtovaizdžius be akių šviesos? Beveik nieko. Kokie būtų mūsų sieloje įsispaudę garsiųjų dailininkų piešti paveiksai, vaizduojantys Kristų, Mariją, šventuosius, be regėjimo? Jokį. Ką žinočiau, kokia yra gamta: žvaigždės, debesis, jūra, girios, daugiaspalvės gėlės be akių langų? Beveik nieko. Ta pora minčių tėra žiupsnelytis prisiminti regėjimo dovanos didumui ir svarbiausiam tikslui — turtinti sielą.

Kiek kartų mūsų akys buvo subestos, kartais labai smalsiai, į tai, kas sielos neturtina arba jai net kenksminga? O gal žvelgėme ir neregėjome, ką būtume turėję regėti? Ar daug matėme tuštybės, pigumo, apgaulės, asiliškumo, esminių vertybių nutylėjimo vaizdinėse programose ir reklamose? Gal per akių langus tolydžio net į mus įsiskverbė ten vaizduojamas gyvenimo būdas kaip derantis, normalus, netgi pasipuošęs idealo plunksnomis? Kiek buvome panašūs į Motiną Bažnyčią, verkiančią dėl tų savo vaikų, kurie nusideda? Ar ir iš mūsų akių daug yra byrėję ašarų, — imant tai tiesiogiai ir perkeltai, — kai regėjome žmones nesilaikant Dievo ir Kristaus įsakymų? Ar daug yra mums byrėję ašarų dėl tuose žmonėse purvinamo Dievo paveiklo ir jų pačių laukiančio likimo? Kokį tad pažymį

rašau sau už buvimą šiuo požiūriu Bažnyčios dalimi?

Ryžto dovana mano valiai... Kaip vykde Kristus, ką buvo užsibrėžęs ir kaip vykdiau savo pasiryžimus aš? *Sparnų* dovana mano vaizduotei, *ilgesio*, *žavėjimosi*, *užuojautos* dovana *mano širdžiai*... Jei būčiau buvęs iš stiklo, su kitiems regimu vidumi, ir jie būtų matę, prie kokių objektų kartais mano vaizduotė skrido, kokių širdis ilgėjosi ir kokiais žavėjosi, ar neužkaistų dabar dėl vieno ar kito iš gėdos skruostai? Prie širdies būtinai pridėjome užuojautą — dorybę, kurią reikia laikyti viena iš krikščionybės centrinių, nes ir Dievo Sūnus atėjo mūsų gelbėti iš ko, jei ne iš užuojautos? Kokį pažymį žvelgdamas į savo gyvenimą, sau raščiau už šią dorybę? Panašiai, rašydamai sau pažymį, galime pereiti naudojimąsi kitomis dovanomis: proto, tikėjimo, tos daugybės, kuri duota rankoms.

Šį mąstymą apie savo praeitį galima daryti dar ir kitokiu būdu. Mes čia tartum išskaldėme save po įvairias sekcijas. Kitas būdas yra pažvelgti į save kokiu nors vienijančiu vaizdu, visas anas sekcijas suglaudžiančiu. Išreikškime tokį vaizdą klausimu.

Jei, paėmus negalimą pavyzdį, dingtų parašytos evangelijos, kiek jas būtų galima atkurti, žvelgiant į mano gyvenimą praeityje? Ar aš pats būčiau tokios evangelijos traukiamas, uždegamas? O gal vietomis visai susigėščiau? Prie šio klausimo apie evangelijų atkūrimą iš savo gyvenimo galime pridėti tokią mintį: pas ką gi kitą, rodosi, turėtų būti siunčiami evangelijų rašytojai jų atkurti kaip iš modelio, jei ne pas žmogų, kuris nuo Kristaus yra gavęs krikščionio vardą, jo Bažnyčios išugdytą, šventųjų pavyzdžių skatinatą, sakramentų gavintą? Jei iš mūsų gyvenimo praeities lapų parašytoji evangelija mums patiems pasirodytų skurdžiai tepatenkinanti ir teuždeganti, neverta modelio vardo, tai gera proga tokius lapus drėksti iš savo dabarties gyvenimo, mesti į krosnį ir, panaudojant didžią sau duotą laiko, progą ir paskatą dovaną, rašyti naujus.

AR PASINAUDOJOME ŠVENTAISIAIS METAIS?

P. DAUGINTIS, S.J.

1983 m. sausio 11 d. popiežius Jonas Paulius II paskelbė šiuos metus jubiliejiniiais atpirkimo metais. Šie jubiliejiniai metai tęsiasi nuo 1983 m. kovo 25 d. — Apreiškimo arba Kristaus Įsikūnijimo šventės iki 1984 m. Velykų — Kristaus mirties ir Prisikėlimo švenčių. Šiais metais galima laimėti specialius visuotinius atlaidus.

Daugelis katalikų mažai dėmesio tekreipia į šiuos Šventuosius metus. Esą tiek yra visokių jubiliejų, tiek visokių galimybių laimėti visuotinius atlaidus, tai kas čia yra naujo? Taip pat daugeliui visai neaišku, kaip ten yra su tais visuotiniais atlaidais: ar, gavus nuodėmių atleidimą, dar yra kokios nors atliktinos bausmės? O jeigu yra, tai ar ne pats nusikaltėlis turi jas atlikti čia, žemėje, arba po mirties skaistykloje?

Tokie ir kiti panašūs klausimai bei menkas jubiliejinių metų vertinimas dažniausiai kyla iš šventųjų metų prasmės nesupratimo. Iš tikrųjų jubiliejiniai atpirkimo metai yra labai svarbus dalykas. Jie mums kalba apie 1950 metų sukaktį nuo visos žmonijos ir kiekvieno atskiros asmens atpirkimo, kai Išganytojas už visus kentėjo ir mirė.

JUBILIEJINIAI METAI SENAJAME TESTAMENTE

Išrinktoji žydų tauta turėdavo jubiliejinius metus kas 50 metų. Juos paskelbdavo prie Jeruzalės šventyklos, pūsdami į palmių ragus (hebr. hay-jobel). Iš čia kilo ir vardas — lot. annus jubilaus. Paskelbus jubiliejinius metus, skolininkams būdavo dovanojamos visos skolos, į laisvę paleidžiami vergai, laukuose nebūdavo pjaunama, kad derliumi galėtų pasinaudoti neturtingieji, o žmonės, būdami laisvi nuo lauko darbų, galėtų bendrauti su Dievu ir vienas su kitu (plg. Kun 25,8; 27,17).

Jėzus, pradėdamas savo viešąjį gyvenimą, naudodamasis pranašo Izaijo žodžiais, paskelbė mesijaninius jubiliejinius metus:

"Viešpaties Dvasia su manimi,
nes jis patepė mane,
kad neščiau gerąją naująją
vargdieniams.
Pasiuntė skelbti belaisviams
išvadavimo,
akliesiems — regėjimo;
siuntė vaduoti prislėgtųjų
ir skelbti maloningųjų
Viešpaties metų" (Lk4,18).

Tai buvo dvasinis jubiliejus, žmonijos tūkstantmečiais lauktas — išvadavimas dvasiškai prislėgtųjų, piktojo belaisvių. Tai buvo jubiliejus visų tautų ir amžių žmonėms. Kristus jį užpelnė savo gyvenimu ir mirtimi.

JUBILIEJINIAI ATPIRKIMO METAI

Prisiminti Išganytoją, įsikūnijusį Dievo Sūnų Jėzų Kristų, jo gyvenimą, kančią ir mirtį bei prisikėlimą, suteikusi žmonijai tuos "maloninguosius Viešpaties metus", popiežiai, Kristaus vietininkai žemėje, pradėjo Naujajame Testamente skelbti jubiliejinius metus.

Pirmieji jubiliejiniai metai buvo paskelbti popiežiaus Klemenso VIII prisiminti 1300 metų nuo Kristaus gimimo. Vėliau jie būdavo skelbiami kas 100, kas 50 metų, o paskutiniaisiais šimtmečiais — kas 25 metai. Paskutinį kartą šventieji metai buvo paskelbti pop. Pauliaus VI, švenčiant 1975 metus nuo Kristaus gimimo.

Dabartinis popiežius paskelbė ypatingus jubiliejinius atpirkimo metus paminėti 1950 metų sukaktį nu Kristaus mirties. Kaip rašo savo apaštališkame laiške, jie yra paskelbti "švenčiant Kristaus atlikto atpirkimo minėjimą, tą vėlykinę paslaptį, dieviškojo apreiškimo viršūnę ir didžiausią Dievo gailėstingumo darbą" (Acta apostolicae sedis, 1 feb. 1983, p. 89).

Toliau popiežius rašo: "Tebūnie šie šventieji metai iš tikrųjų malonės ir išganymo laikas, kad bet kurio amžiaus žmogus būtų labiau pašventintas, gaudamas atpir-

kimo malonių, atsinaujinant visai Dievo tautai, kurios galva yra Kristus. Jis atiduotas už mūsų nusikaltimus ir prikeltas mums nuteisinti".

Šventaisiais metais Bažnyčia nenaudoja kokių naujų priemonių. Siūlomos įprastinės priemonės: sakramentai, mokymas, malda. Šventaisiais metais dažnas Kristaus kančios ir mirties prisiminimas bei sakramentų priėmimas tesuteikia ypatingą požymį visam Bažnyčios gyvenimui. Gyvu Kritsaus kančios ir savo atsivertimo pergyvenimu tikintieji vėl teatidengia didelius visuotinius išganymo turtus, kurie jiems skirti. Taip pat žadinama ir atgaila. Juk jei tikintieji pasilieka ir miršta nuodėmėse — Kristaus kančia nieko nepadės, jie nebus išganyti, bet dar griežčiau teisiami. Todėl visiems nusidedantiems reikia vis labiau pajusti Kristaus šauksmą, aidintį visais laikais: "Atsiverskite ir tikėkite Evangelija!" Tinkamai atliktas atgailos sakramentas yra labai svarbus veiksnys tikinčiųjų religiniame ir bendruomeniniame gyvenime.

Evangelijose vartojamas graikiškas žodis "metanoete" reiškia nusigręžimą nuo netvarkingų, žalingų darbų, nuo nuodėmingų dalykų, jais bjaurėjimąsi. Juos apgailėjus, reikia grįžti prie Dievo ir prašyti jo atleidimo. Reikia su juo susitaikyti, atitaisyti padarytąjį blogį ir pasižadėti kitaip gyventi.

Kristus parodė didelį savo gerumą, įsteigdamas atgailos sakramentą. Visi nusidėję tikintieji, jeigu už savo nusikaltimus gailisi, gauna iš Dievo atleidimą, su juo susitaiko. Taip sakramentiniu matomu ženklu — girdimu kunigo išrišimu tikintieji aiškiai žino, kad gavo kalčių atleidimą, amžinosios bausmės panaikinimą, pašvenčiamąją Dievo vaikų malonę, pagydytą iš dvasinių ligų bei negalių.

Net ir tie, kurie neturi sunkių nuodėmių, yra reikalingi atgailos, susitaikymo, išpažinties. Juk ir lengvosios nuodėmės, ypač apgalvotos ir vis iš įpročio daromos, yra Dievo įžeidimas. Jos taip pat rodo žmogaus palinkimą į įvairias ydas: neskaistybę, piktumą, tuštybę, nesirūpinimą kitais ir t.t.

Sąžinės sąskaita, ruošiantis išpažinčiai, jos atpažįstamos, išpažintyje atleidžiamos, ir žmogus, bendraudamas su gautąja malone, palengva iš jų pagyja, išsilaisvina. Jis susitaiko ne tik su Dievu, bet ir su žmonėmis.

JUBILIEJINIŲ METŲ PRIEMONĖS

Svarbiosios šventųjų metų "priemonės", šalia šventkelionių į didžiąsias bažnyčias, ir yra Atgailos bei Eucharistijos sakramentų priėmimas. Atgailos sakramentu atleidžiamos nuodėmės, o komunija duoda malonių nebenusidėti, atsilaikyti prieš aistrų trauką ir piktosios dvasios viliojimus. Taip pat duoda malonę pamėgti tikrąsias vertybes, daryti gerus darbus, pajusti meilę Išganytojui, gyventi ne sau, bet tam, kuris už mus mirė ir prisikėlė (plg. 2 Kor 5,14). Tada tikintysis pajunta norą vykdyti savo pašaukimo reikalavimus — mylėti Dievą ir artimą, jiems tarnauti, stengtis sugyventi, susitaikyti su kitais ne tik savo šeimoje, bet ir su visais krikščionimis, su visais žmonėmis. Tokiu būdu sužydėjusi meilė verčia žmogų stoti už tiesą ir vykdyti teisingumą.

Popiežius skatina eiti išpažinties ir kunijos ne tik paskirus tikinčiuosius. Jis ragina, kad šventaisiais metais parapijų bažnyčiose būtų tam tikros liturginės pamaldos, kuriose taip pat būtų drauge pasirušiama susitaikymo sakramentui, būtų einama išpažinties ir priimama Eucharistija. Jis ragina, kad parapijos drauge ruošų šventkeliones į savo vyskupijos katedrą ir žymiąsias šventoves (taip pat ir į Romą). Norima, kad tokiu būdu į šventuosius metus įsijungtų visos katalikiškos šeimos, parapijos, visos šalys ir visas katalikiškasis pasaulis. Popiežius taip pat ragina jungtis ir kitų krikščioniškųjų bendruomenių tikinčiuosius.

MOKĖTI SKOLĄ KITŲ PINIGAIS

Suprantama, kad atgailos arba susitaikymo sakramento ir kunijos priėmimas yra būtina sąlyga laimėti šventųjų metų jubiliejinius atlaisdus. Tačiau daug kam ne visai suprantama, kas yra tie atlaisdai ir kaip juos galima gauti.

Vienas įsigėręs ir stipriai užpykęs žmo-

gus išdaužė visus savo kaimyno gražaus namo langus ir stiklines duris. Kitą dieną nuėjęs atsiprašė kaimyną, su juo susitaikė. Žmogus nebuvo nubaustas kalėjimu, tačiau už bausmę turėjo pakęsti gėdą pažįstamųjų tarpe (pedagoginė bausmės pusė) ir savo pinigais įdėti kaimynui visus langus bei durų stiklus (atsiteisiamoji bausmės pusė). Juos nupirko skolon. Vienas geras jo draugas, sužinojęs apie tą jo bėdą, papasakojo apie tai kitiems jo draugams. Tie sumetė jam pinigų. Taip jis sumokėjo visą skolą kitų pinigais.

Panašus dalykas yra ir su atlaisdais. Blogą darbą padaręs nusidėjęs pirmiausia turi atsiprašyti Dievą, su juo susitaikyti ir taip gauti kaltės atleidimą. Tačiau lieka dar atlikti bausmę: pakęsti gėdą, kitų nepalankumą, savo išerzintų instinktų, polinkių ir aistrų maištavimą (pedagoginė bausmė) ir atsiteisti Dievo teisingumui (atlyginamoji bausmė). Šią bausmę atlieka, sakytume, skolą Dievo teisingumui išmoka savo gerais darbais, išmalda, malda čia, žemėje, ar kentėjimais skaistykloje. Vienu žodžiu — savo nuopelnais (savo pinigais). Bet nusidėjęs turi ir daug gerų draugų. Jis gali savo skolą išmokėti jų nuopelnais, tarsi jų pinigais. Reikia tik jam juos gauti.

Tikinčiųjų bendruomenė turi didžiulę nuopelnų skrynią: Bažnyčios išdas jų pilnas dėl Kristaus, Marijos, šventųjų ir visų tikinčiųjų gerų darbų bei kentėjimų. Juk visi tikintieji yra Kristaus, dieviškojo vynmedžio, šakelės, nešančios daug vaisių. Jie visi yra paslaptingojo Kristaus kūno nariai. Jei kenčia vienas narys, su juo kenčia ir visi kiti; jei kuris narys pagerbiamas, su juo džiaugiasi ir visi kiti (plg. 1 Kor 12,26). Apaštalas šv. Paulius rašo kolosiečiams (1, 24): "Dabar aš džiaugiuosi savo kentėjimais už jus ir savo kūne papildau, ko dar trūksta Kristaus vargams dėl jo kūno, kuris yra Bažnyčia". Mes tikime šventųjų bendravimą: vieni kitiems pagelbsti triumfuojantieji danguje, kenčiantieji skaistykloje ir kovojantieji žemėje.

Tą didžiulį nuopelnų išdą valdo Kristaus vietininkas žemėje popiežius. Jam su-

teikti dangaus karalystės raktai. Užtat popiežius visiems prašantiems ir įvykdantiems jo nustatytas sąlygas suteikia tų nuopelnų tiek, kad išlygintų prašančiųjų bausmes, tarsi jais apmokėtų jų skolas, ir taip jie būtų laisvi nuo bausmių. Taip moko didieji teologai šv. Bonaventūra ir šv. Tomas Akvinietis. Paprastai tai pasakoma tokiais žodžiais: *popiežius suteikia atleidus, tikintysis gauna atleidus*. Tačiau atleidai nėra amnestija, kuria atleidžiama nuo visos ar nuo dalies bausmės; atlais, galima sakyti, bausmė atliekama ar "apmokama" kitų nuopelnais.

Popiežiaus nustatytos sąlygos jubiliejiniams atleidams gauti nėra jau taip sunkios. Reikia atlikti gerą išpažintį, priimti komunią ir aplankyti kurią žymią bažnyčią. Bažnyčioje reikia pasimelsti popiežiaus intencija, sukalbant bent "Tikiu Dievą" ir "Tėve mūsų". Jeigu kas negali tą pačią šventovės lankymo dieną atlikti išpažinties ir priimti komunijos, tai gali padaryti per aštuonias dienas prieš arba po.

Smulkiau nustatyti sąlygas popiežius yra suteikęs galią kraštų vyskupų konferencijoms ir vietos vyskupams. Čikagos arkiv. kard. Juozas Bernardin nurodė, kad gauti atleidams galima aplankyti vieną iš šių bažnyčių: Šv. Vardo katedra, 730 N. Wabash Avė.; Our Lady of Sorrows, 3121 W. Jackson Blvd.; St. Maria de Popolo, Mundelein, 16 North Lake St.; St. Barnabas, 10134 S. Longwood Dr.

Šiose bažnyčiose paprastai sekmadieniais (išskiriant dideles šventes) 3 val. p.p. būna specialios liturginės pamaldos.

Tikiuosi, kad skaitytojai, skaitydami ir svarstydami čia pateiktas mintis, suprato, kokią didelę prasmę turi šiemet švenčiami jubiliejiniai metai, kokių vertybių gauti jie skatina ir siūlo: asmeniškų ir bendruomeniškų, žemiškų ir antgamtinių.

Jeigu kas dar nepasinaudojo šventųjų metų siūlomomis malonėmis, tai labai tinkamas laikas tai padaryti adventas, Kalėdų laikotarpis, gavėnia. Jeigu dabar nepasinaudosime, gal teks gailėtis, nes kitų šventųjų metų jau daug kas nesulauks.

AR YRA SKAISTYKLA?

JUOZAS VAIŠNYS, S.J.

Dažnai spaudoje pateikiamos statistikos, kiek yra tikinčių žmonių: koks procentas tiki, kad yra Dievas, dangus, pragaras, skaistykla. Galbūt mažiausia yra tikinčių skaistyklos buvimu. Katalikų Bažnyčios mokslas teigia, kad yra tam tikra vieta ar, tiksliau sakant, mirusiojo padėtis, kai jis nėra pasmerktas į pragarą, bet dar negali įeiti ir į dangų. Dar jis turi ruoštis, atsilyginti ar atkentėti už savo nusikaltimus, kad paskui galėtų patekti į dangų. Tai vadinama skaistykla.

Daugelis kitų tikybų skaistyklos nepripažįsta. Paprastai skaistyklos buvimą neigia ir protestantai, nors viena kita jų sekta prileidžia tam tikrą "vidurinę" vietą tarp dangaus ir pragaro, kur sielos gali ir nuopelnų įsigyti, ir nusidėti. Katalikų Bažnyčia aiškina, kad miręs žmogus negali nei nusidėti, nei naujų nuopelnų įsigyti, jis gali tik kentėjimu atsilyginti už savo žemėje padarytus nusikaltimus.

Katalikų Bažnyčia, remdamasi Šv. Raštu, Tradicija ir logišku protavimu, skelbia skaistyklos buvimą, kaip tikrą tikėjimo tiesą. Katalikai, nors ir turėdami abejonių, tiki, kad yra skaistykla, nes kitaip jie neužprašytų mišių už mirusiuosius. Į skaistyklą patenka po mirties tų žmonių sielos, kuriuos turi pašvenčiamąjį Dievo malonę, bet šioje žemėje dar nespėjusios visiškai atsilyginti už atleistas sunkiąsias nuodėmes ir turinčios neatleistų lengvų nuodėmių ar neatliktų už jas bausmių.

Bažnyčia moko, kad siela, turinti bent vieną neatleistą sunkią nuodėmę, amžinai pasmerkiama. Lengvosios nuodėmės pašvenčiamosios Dievo malonės neatima, todėl siela, nors ir daugiausia neatleistų lengvų nuodėmių turinti, į pragarą neis, bet ji negali eiti nė į dangų, nes ten eina sielos, neturinčios jokios dėmelės.

Teologai moko, kad siela, vos tik atskiria nuo kūno, jeigu ji turi pašvenčiamąjį Dievo malonę ir nėra pasmerkta į pra-

garą, tuoj aiškiai pamato visą realybę, pamato savo padėtį ir supranta, ką reiškia matyti Dievą, kurs yra galutinis ir vienintelis žmogaus tikslas. Ji į Dievą veržiasi visa savo prigimtimi, pareiškia Jam tobulos meilės aktą ir tikrai gailisi už savo nuodėmes. Tuo momentu jai yra atleidžiamos visos lengvosios nuodėmės, dar neatleistos žemėje, bet neatleidžiama bausmė nei už šias, nei už kitas, jau žemėje atleistas nuodėmes, jeigu ten nebuvo už jas pakankamai atsilyginta. Juk atleidžiama tik kaltė, o bausmė turi atlikti pats žmogus. Tad jeigu tos bausmės jis neatliko žemėje, turi atlikti skaisytkloje.

Kai kas gali pagalvoti, kad ir siela, patekusi į kitą gyvenimą su sunkiomis nuodėmėmis, gali sužadinti Dievo meilės aktą, gailėtis už nuodėmes ir gauti atleidimą. Bet teologai aiškina, kad žmogus, miręs su sunkia nuodėme ir neturintis pašvenčiamosios Dievo malonės, tuoj aiškiai supranta, kad jis yra pasmerktas, kad jam nėra jokio išsigelbėjimo, todėl jis nė neparodo Dievui meilės, bet net ima keikti ir Dievą, ir savo likimą. Ne meilė, o neapykanta užviešpatuoja jo širdyje.

Kaip jau minėta, skaistyklos buvimą galima įrodyti, remiantis Šv. Raštu ir Tradicija. Antrojoje Makabiejų knygoje (12, 38) sakoma: "Yra šventa ir išganinga mintis melstis už mirusiuosius, kad jie būtų išlaisvinti iš savo nuodėmių". Tad jeigu skaistyklos nebūtų, bet visi mirusieji eitų tuoj arba į dangų, arba į pragarą, nebūtų jokios prasmės už juos melstis. Pats Kristus sako: "Iš tiesų aš sakau tau, tu neišeisi iš ten, kol neatiduosai paskutinio skatiko" (Mt 5,26). Šv. Rašto aiškintojai sako, kad čia kalbama apie skaistyklą. Šv. Paulius laiške Korintiečiams (1 Kor 3,15) kalba apie tuos, kurie bus išganyti ugnimi. Iš jo žodžių galima suprasti, kad ne tik skaistyklos buvimą jis pripažįsta, bet nurodo ir bausmių rūšį — ugnį. Žinoma, nebūtinai šią Šv. Rašto vietą reikia taip suprasti. Gal Paulius čia kalba apie "ugnies krikštą", tai yra apie troškimą krikšto, kai nėra galimybės būti pa-

krikštytam įprastu būdu. Šiuo atveju, tas krikšto troškimas atstoja tikrą krikštą.

Nuo pat pirmųjų amžių Bažnyčioje buvo aiškus mokslas apie skaistyklą. Apie tai liudija įvairūs užrašai katakombose, tą mokslą aiškiai matome Bažnyčios tėvų raštuose. Tertulijonas sako, kad "kiekvienais metais yra aukojamos aukos už mirusius" (De Corona, c.4). Iš pirmųjų amžių Bažnyčios liturgijos aiškiai matome, kad buvo gyvas tikėjimas, jog mirusiems mes galime padėti savo maldomis ir aukomis.

Labai aiškiai apie skaistyklą kalba šv. Augustinas, šv. Cezarijus, šv. Grigalius Didysis. Mokslą apie skaistyklą patvirtino ir visuotiniai Bažnyčios susirinkimai (Lugduno, Florencijos, Tridento). Štai Tridento susirinkimo nutarimas: "Katalikų Bažnyčia, įkvėpta Šv. Dvasios, pasiremddama Šv. Raštu ir sena Bažnyčios tėvų tradicija, savo susirinkimuose mokė (ir šiame susirinkime moko), kad skaistykla yra, ir ten esančioms sieloms galima padėti maldomis ir ypač šv. mišių auka" (ses. XXV, D.B., 983).

Iš minėtų Šv. Rašto ir Tradicijos vietų galime sužinoti ir apie skaistyklos bausmes. Visų teologų nuomone, didžiausia ir pagrindinė bausmė yra laikinas sielos pasmerkimas neregėti Dievo. Gal mums, gyvenantiems šioje žemėje, yra sunku suprasti šios bausmės didumą, bet siela, atsiskyrusi nuo kūno, kaip jau minėjome, visa savo prigimtimi veržiasi prie savo galutinio ir vienintelio tikslo — Dievo. Tai yra vienintelis jos siekimas, vienintelis džiaugsmas ir vienintelė laimė. Sielai yra be galo didelė moralinė kančia, kad šio tikslo ji dar negali pasiekti.

Siela kenčia, bet kenčia su viltimi, nes žino, kad tą tikslą anksčiau ar vėliau tikrai pasieks. Siela skaistykloje negali už save melstis, negali jokių nuopelnų įsigyti (ji negali nė nusidėti). Vienintelis būdas atsilyginti Dievui už praeities nuodėmes — tai kančia ir gyvųjų pagalba.

Be šitos moralinės pasmerkimo kančios, atrodo, kad siela turi kęsti ir tam tikras fizines kančias. Ar tai yra ugnis, ar kokia nors kita fizinė kančia, yra antraeilis daly-

kas. Teologų nuomone, šios fizinės skais-tyklos kančios yra didesnės už bet kokias šios žemės žmonių kančias.

Kaip ilgai reikės skaisykloje kentėti, iš tikėjimo dokumentų mes nieko nežinome. Turime įvairių žinių tik iš privačių apreiš-kimų, iš kurių atrodo, kad tos kančios kar-tais gali tęstis labai ilgai. Teologai sako, kad, baigiantis pasauliui, baigsis ir skais-tykla.

Bažnyčia taip pat aiškiai moko, kad mes savo maldomis ir ypač mišių auka galime padėti sieloms skaisykloje ir sutrumpinti jų-kančių laiką. Jeigu mes parodysime toms sieloms gailestingumo, tai ir mums Dievas bus gailestingesnis. O kai mes pateksime į skaisyklą (jos išvengti kažin ar kam pasi-seks), tai tos sielos, kurioms mes padėjome gyvendami žemėje, iš dėkingumo padės ir mums. Tai yra taip pat tikėjimo tiesa, kad toks bendravimas vyksta tarp kovojančios Bažnyčios žemėje, tarp kenčiančios skais-tykloje ir tarp triumfuojančios danguje.

TARNAUTI VIENAM VALDOVUI

CHIARA LUBICH

"Nė vienas tarnas negali tarnauti dviem valdovam, nes arba jis vieno nekės, o kitą mylės, arba vieno laikysis ir kitą nieku vers. Negalite tarnauti Dievui ir turtams" (Lk 16,13).

Kad Jėzaus žodžiai yra tiesa, mus moko ir patyrimas. Taip mes žinome, kad tarnavimas dviem valdovam baigiasi vieno pamėgimu ir tarnavimu jam geriau, negu ki-tam, kurio nemėgstame. Tuo stipriu primi-nimu, kad negalime tarnauti Dievui ir tur-tams, Jėzus pasako, kad privalome pasirinkti tik Dievą. "Turtai" čia reiškia ne tik pi-nigą, bet ir viską, ką žmonės turi bei ko trokšta ir prie ko prisiriša kaip prie savo gyvenimo tikslo.

Iš tikrųjų Jėzus nesmerkia turtų turėji-mo, tik prie jų prisirišimą ir blogą jų nau-dojimą. Turtai gali būti puiki priemonė

geriems sumanymams vykdyti, keliant žmo-nių dvasinę ir materialinę gerovę bei pa-dedant reikalingiesiems.

Jėzus, smerkdamas tik prisirišimą prie turtų, pasako, kad žmonės, kurie prie jų prisiriša, taip juos pamilsta, kad tampa jų vergais. Jie, visiškai turtams atsiduodami, skiria jiems visą savo dėmesį, rūpestį ir jė-gas. Tada tie turtai virsta jų gyvenimo ide-alu, jų dievaičiu. Ir kai tai atsitinka, jų šir-dis tarp Dievo ir turtų suskyla. Bet žmogus turi tik vieną širdį ir gali mylėti tik vieną idealą. Niekas negali tarnauti dviem valdo-vam.

Tie, kurie pasitiki kuo nors, bet ne Die-vu, parodo, kad jie Dievo nelaiko savo Tė-vu ir netiki, kad Jis rūpintųsi jais visuose jų gyvenimo reikaluose. Skirdami visą dė-mesį turtams, jie atitolsta nuo Dievo, nes Jo nemyli.

Ne vien tik turtingieji stato save į pa-vojų, darydami tokią klaidą, bet ir tokie, kurie prisiriša prie bet ko, kad ir prie sa-vęs. Ką mes turime daryti, kad nepatektu-mėm į tokį pavojų? Minėtais žodžiais Jė-zus nesako, kad mes turime pasirinkti Die-vą ar turtus. Jis aiškiai įspėja, kad privalo-me pasirinkti tik Dievą.

Gal mes tokio pasirinkimo dar nepada-rėme. Gal bent kiek tikime į Jį, šiek tiek praktikuojame religiją, kartais rodome kiek meilės artimui, bet kartu esame labai prisirišę prie didesnių ar menkesnių gėry-bių, kurios užpildo visą mūsų širdį.

Jei mes truputį giliau pažvelgsime į sa-ve, geriau matysime, kad rūpinamės tik dar-bu, šeima, studijavimu, pasisekimu, sveika-ta, savimi ar daugeliu kitų dalykų, kuriems skirdami visą savo dėmesį, pamirštame Dievą.

Jei taip būtų, tada aišku, kad mūsų šir-dis jau pavergta, mūsų gyvenimas priklaus-o dievaičiams, o Dievui vietos mūsų sieloje jau nėra.

Ką tada turėtumėm daryti? Tokioj pa-dėty turime tvirtai apsispręsti ir tarti Die-vui, kad nuo šiol nieko kito nenorime, vien tik Jį mylėti visa širdimi, visu protu ir vi-somis jėgomis. O tai padarę, turime steng-

tis pagal tą apsisprendimą ir gyventi. Ir taip gyventi nėra sunku, jei visą savo dėmesį skirsime tik tai dienai, kurioje dabar gyvename, sutelkdami visas galias mylėti visus ir viską iš meilės Dievui.

Iš anglų kalbos išvertė K. P.

“JIE NEBETURI VYNO”

Buvusi SIBIRO TREMTINĖ

Tyli ir neregima pereini per gyvenimą ir šventų knygų puslapius tu, Žodžio Motina. Taip nedaug žodžių palikai juose. Nesiskundi Betliejaus šalčiu, be priekaištų pakeli tremtinio dalį, nealpsi po kryžium, niekad nieko neprašai sau. Kiekvienam Viešpaties lėmimui tyliai palenki galvą — teesie man taip. .. O štai praeiti pro skurdą, sielvartą tu negali. Nenori matyti, kaip neturtas apniaukta vestuvių džiaugsmą. "Jie neturi vyno. — "Kas man ir tau..."

Ne itin švelnus atsakymas į tavo rūpestį. Ir mane stebina tavo drąsus pasitikėjimas, kai liepi — "Darykite, ką tik jis jums sakys..."

Ak, Motina, kokia amžinoji išmintis dvelkia iš tavo lūpų! Jei mes visada darytume tai, ką Jis sako, mes niekada nieko nepritrūktume. Bet mes blaškomės savo sumanymų ir norų vingiuose ir palūžtame po savo našta. Tada pritrūksta mums visko — ne vynos, o ašaros mus užplūsta.

Motina, atei pas mus. Pamatyk, kiek daug ko mes pritrūkome. Mes neturime namų. Duonos. Laisvės. Ir aš — o, kiek daug ko aš pritrūkau. Man nebepakanka jėgų ir meilės. Trūksta atlaidumo, kantrybės. Trūksta laiko būtiniausiems darbams. Dabar Sūnus tau nesakys—"kas tau ir man..." Jis susirūpinęs mūsų žingsniais aukštyne. Jis neatsakys nieko iš to, ko mums prašysi.

Motina, štai mano širdis. Ji lyg išsekęs indas, o aš klaidžioju, nerasdama šaltinių. O tu stovi prie amžinųjų versmių. Tau taip nesunku padaryti, kad nepritrūktume vyno — jėgų ir meilės.

UŽ NEGALINČIUS MELSTIS

I. S. B.

Penkta valanda vakaro. Padedu nebaigtus darbus į stalčių, užrakinu raštinės duris (dažnai paskutinė išeinu), nusileidžiu keltuvu ir keliauju namo. Gyvenu tik aštuonios minutės nuo darbovietės. Eidama galvoju: "Kaip gerai, kad nereikia važiuoti traukiniuku ar autobusu, kuriuose minia žmonių susikimšusių prakaituoja, pavargę nuo darbo dienos. Kaip gerai irgi, kad nereikia mašina važiuot susikimšusiuose greitkeluose į priemiesčius, kur daug Čikagoje dirbančių gyvena".

Einu negreitai, pasigėrėdama žaliais medžiais, mėlynu dangum. Smagu po aštuonių valandų darbo dienos pereiti per šviežią orą. Diena gerai praėjo. Turėjau spręsti daugybę įvairių problemų, bet nebuvo per sunku. Viršininkas mane gerbia, nejaučiu didelio spaudimo. Darbo draugai malonūs.

Grįžtu namo. Šuniukas sutinka prie durų su tokiu dideliu džiaugsmu, lyg manęs nematęs visą mėnesį. Dukrelė patenkinta pradeda pasakoti, kaip praėjo diena mokykloje, kiek pamokų jau paruošė, kiek dar reikia mokytis ir t.t. Namas smagus. Iš tikrųjų ne tik smagus, bet nepaprastai patogus ir malonus. Nors iš abiejų pusių kiti du nameliai sienom prikljuoti "townhouses", bet aplink pastatą medžiai, žalia žolė, gėlės, įvairūs krūmeliai. Visai prieš namą aikštelė, po beržu suolas, netoli trys didelės eglės, ir liepos dar kvėpia nuo ką tik pražydėjusių žiedų. Vis stebiuosi, kad taip arti didelio miesto centro žmogus gali surasti tokią gražią vietą gyventi. Paukščiai rytais čiulba, voverytės medžiais lipinėja.

O visai netoli, skersai gatvės, didelė maisto krautuvė ir vaistinė. Autobusu per dešimt minučių galiu nuvažiuoti į miesto centrą, į Meno muziejų, į Centralinę biblioteką ir apsipirkti didžiulėse krautuvėse. Viskas taip patogiu. Dukrelės mokykla už pusės kvartalo. Pati iš ryto nueina ir po pamokų pareina. Nors dabar, užpirkus namelį, reikia labai saugoti išlaidas, kad gale

mėnesio nepritrūktų maistui, viską turime, ko mums reikia.

Dažnai, eidama į darbą ar iš jo grįždama, dėkoju Dievui už didelę meilę, už viską, ką turiu!

Iš pašto dėžutės išsiimu dienos paštą — laiškas iš sesers, telefono sąskaita, "Draugas", pora propagandinių katalogų ir balta vokas iš "Lithuanian Catholic Religious Aid". Atidarau ir išsiimu paskutinį Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos leidinį anglų kalba. Padėdu viską ant komodos ir einu persirengti, virt vakarienės. Perskaitysiu paštą vėliau — po to, kai šeima bus soti, dienos įvykiai išpasakoti. Gerai pavalgom, susitvarkom, baigiam rytdienai pamokas. Dukrelė eina gult, o aš pirmą kartą visą dieną turiu porą valandų sau (ir, aišku, kai kuriems namų darbams). Atsisėdu pailsėt, pasiimu paštą ir pradedu skaityt. Pas seserį visi sveiki, viskas gerai. Telefono sąskaita dar gali laukti iki galo mėnesio, kada gausiu algą; išmetu propagandą, peržiūriu "Draugą" ir gale pradedu vartyt Kroniką. Negaliu ilgai skaityti. Susijaudinu ir jaučiuosi lyg kalta, kad negaliu kuo padėti mūsų laisvės netekusiems broliams ir sesėms. Įvairios mintys eina per galvą. Kaip galiu taip patogiai gyventi, kai kiti žmonės pasaulyje įvairiais būdais kankinami! Jaučiuosi nepaprastai nepajėgi, maža, silpna.

Neseniai sekmadienį per pamokslą girdejau pavyzdį, kad, užsigavus ranką, kad ir vieną pirštą, visas kūnas yra ne toks sveikas, kaip kad buvo: jei tikime, kad Bažnyčia yra Kristaus Kūnas, kiekvieną kartą, kai vienas Bažnyčios narys yra kankinamas dėl tikėjimo, visa Bažnyčia kenčia, visa Bažnyčia yra nesveika.

Ką daryt? Nežinau. Pakeisti Lietuvos dabartinės situacijos tikrai negaliu. Bet reikėtų ką nors daryt. Jei visi laisvėje lietuviai ką nors darytų, ką nors... Gal galėtume bent kiek pakeisti brolių ir sesių situaciją.

O ką sakyt apie vaikus. Kaip jausčiaus, jei mano dukrelei uždraustų eit į bažnyčią, duotų blogus pažymius, jei sužinotų, kad priėmė komuniją. Labai skaudėtų. Labai.

Aišku, galiu siųsti piniginę paramą organizacijoms, kurios rūpinasi ir gali tiesiogiai daugiau daryti. Galiu remti Kronikos leidėjus. Bet kažkaip neužtenka. Jaučiu, kad neturiu teisės kas dieną tris kartus valgyti, kai Sibire Gajauskas, Petkus ir kiti susirgę ir išalkę turi atlikti neįmanomą darbo kiekį. Tik dėl to, kad jie kovojo dėl teisybės.

Tik neseniai aiškiai supratau, kad Dievas pats vienas neveikia stebuklingais būdais. Jis pasirinko veikti per žmones — per mus. Todėl buvo taip reikalinga, kad Kristus ateitų į šį pasaulį, nes per Jo kūną Dievas galėjo veikti ir mums parodyti savo tikrąją meilę.

Jam ir dabar reikia "kūnų", asmenų, kurie apsiimtų parodyti Jo meilę kenčiantiems. Gal kaip nors aš turėčiau daugiau pasiduoti Dievui, kad Jis ir per mane ką nors darytų, per mane palengvintų tą didelę persekiojamųjų kančią. Bet aš tokia nepajėgi!

Norėtusi šaukt, kad kas nors pajėgėnis ką nors darytų — bet kas? Vienokiu ar kitokiu būdu mes visi esame nepajėgūs.

Dukrelė šaukia — dar nemiega. Klausia, ką darau. Sakau, kad skaitau apie Lietuvos vaikus, kaip jie persekiojami, jei tikintys, jei eina į bažnyčią. Nori žinoti tiksliau. Pasakoju keletą įvykių ir keletą perskaitau. Jai irgi gaila. "Mama, ką mes galėtume daryti?" — "Nežinau, — sakau, — norėtume kaip nors padėt, ar ne?"

"Kaip būtų, — sako dukra, — jeigu mes už juos melstumėmės?" Taip. Reikėtų bent dažniau melstis. "O kaip būtų, — man mintis ateina, — jeigu vieną kartą per savaitę nueitumėm į šv. Mišias vieton tų, kurie negali, neleidžiami eiti?" "Gerai!" — sako dukrelė, kuri, kaip daugumas vaikų, iš tikrųjų nemėgsta eiti į bažnyčią (išskyrus sekmadieniais, kada visi eina).

Nutarta. Mėginsim vieną kartą vidury savaitės nueiti išklaudyti šv. Mišių vieton vienos lietuvaitės ar lietuvės, negalinčios tai padaryti Lietuvoje.

Sieloje pasidaro truputį lengviau. Gal vieton mėgint daryt ką nors didvyriško, kam nesu pajėgi, vienos Mišios vidury sa-

vaitės jau bus daugiau negu niekas. Ir tai, atrodo, kaip tik viena snagė sniego pūgoje.

Prisimenu pasakytę, neseniai skaitytą. Paukštelis sėdi ant plikos medžio šakos žiemos metu. Pradedą snigti. Paukštelis klausia mamos: "Mama, kiek sveria viena snagė?" — "Nedaug daugiau kaip nieko", — atsako motina. Paukštelis, tupėdamas ant šakos, pradeda skaičiuoti snages, užkritisias ant šakos. "Viena, dvi, trys, .. šimtas dvidešimt penkios,... tūkstantis trys šimtai dvylika,... šimtas penkiasdešimt tūkstančių šeši šimtai dvi,... trys milijonai du šimtai tūkstančių keturi šimtai trys .. ." Ir ... šaka perlūžo.

Jausdama savo nepajėgumą, kviečiu visus, kurie skaito šį sraipsnelį, įsijungti, kaip mažos snagės, pasimelsti vieton mūsų tautiečių, negalinčių laisvai melstis. Gal vieną kartą per savaitę kiekvienas galėtų nueiti i Mišias arba sukalbėt gabalėlį rožančiaus, arba gal visa šeima sueitų ir vieną kartą paaukotų vakarinę maldą arba — gal dar geriau — paskaitytų straipsnelį Švento Rašto vieton tų, kurie labai norėtų, bet negali turėti religinių knygų. O gal kiekvienas kaip nors kitaip sugalvos įsijungti i šį maldos ratą. Jei daug iš mūsų dažnai melsis, Dievas gal išklausytų mūsų maldų. Jis yra daug sumanesnis, negu mes visi kartu.

DIDELIS IR MENKAS ŽMOGUS (II)

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

FLANNERY O'CONNOR

Praėjus porai dienų, motina ir jis sėdėjo po vakarienės, skaitydami vakarinį laikraštį, kiekvienas atskirą dalį. Staiga pradėjo skambėti telefonas. Tomas jį pasiekė. Kai tik jis pakėlė ragelį, aštrus moters balsas pasigirdo kambaryje: "Atvykit atsiimti tos mergos. Atsiimkit. Pasigėrė. Aš nenoriu girtuoklės savo namuose. Atleido iš darbo, ir grįžo girta. Aš to nenoriu".

Motina pašoko ir pagriebė ragelį. Prieš

Tomą iškilo jo tėvo dvasia. Senis reikalavo tuoj pašaukti šerifą.

— Pašauk šerifą! — tarė Tomas garšiai. — Pašauk šerifą, kad atvyktų ją pasiimti.

— Mes tuoj atvyksim, — tarė motina.

— Mes tuoj atvyksim ir ją tuoj pat pasiimsim. Pasakyk jai, kad susirinktų savo daiktus.

— Ji ne tokioje padėtyje, kad galėtų ką nors susirinkti, — sakė balsas. — Jūs neturėjote ką nors panašaus i ją man užkrauti. Mano namai yra garbingi.

— Pasakyk jai, kad pašauktų šerifą! — šaukė Tomas.

Motina pakabino ragelį ir žiūrėjo i jį:

— Aš ir šuns neatiduočiau tam žmogui.

Tomas atsisėdo, susikryžiaavo rankas ir intensyviai žiūrėjo i sieną.

— Pagalvok, Tomai, apie vargšę mergaitę, — kalbėjo motina, — kuri nieko neturi. Nieko. O mes turime visko.

Kai jie nuvyko, Sara Ham buvo susmukusi prie namų laiptų turėklo, išskėtusi kojas. Jos beretė buvo užsmukusi ant kaktos, kur senoji moteris buvo ją užmetusi. Jos drabužiai veržėsi iš lagamino, kur namų šeimininkė buvo juos sumetusi. Girta mergina kalbėjosi pati su savimi žemu balsu. Lūpų pieštuko brūkšnis buvo nusidriekęs jos veidu. Ji leidosi motinos nuvedama iki automobilio ir patalpinama užpakalinėje sėdynėje. Atrodo, kad ji nesuprato, kas ją gelbsti. "Nėra su kuo pasikalbėti visą dieną, išskiriant su tomis prakeiktomis papūgomis", — kalbėjo ji klaikiu šnabždesiu.

Tomas, kuris nebuvo išlipęs iš automobilio ir nebuvo pažvelgęs i ją, išskyrus pirmąjį pasipiktinusį žvilgsnį, tarė:

— Aš tau sakau kartą visiems laikams, kad jai tinkama vieta yra kalėjimas.

Motina, kuri sėdėjo užpakalinėje sėdynėje ir laikė merginos ranką, nieko neatsakė.

— Gera, tai vežk ją i viešbutį, — tarė jis.

— Aš negaliu girtos merginos nuvežti i viešbutį, Tomai, — tarė ji, — tu tai žinai.

— Tai vežk ją į ligoninę.
— Jai reikia ne kalėjimo, ne viešbučio, ne ligoninės — jai reikia namų.
— Tik ne mano namų! — atkirto Tomas.

— Tik šiai nakčiai, Tomai, — tarė motina atsidusdama, — tik šiai nakčiai.

Nuo to praėjo aštuonios dienos. Mažoji pasileidėlė buvo įsikūrusi svečių kambaryje. Motina kasdien stengėsi rasti jai darbo ir vietą gyventi, bet nesisekė. Senoji moteris visur buvo paskleidusi perspėjimą. Tomas laikėsi arba savo kambario, arba rūsio. Jo namai jam buvo taip labai reikalingi, kaip luobas turkliui. Jie buvo jam ne tik namai, bet ir darbovietė, ir bažnyčia. Nesitikėjo, kad šitokiu būdu jis būtų pažeistas. Jo degantis veidas liudijo apie nuolat išgyvenamą įžeidimą.

Kai tik mergina atsikeldavo, jos balsas pulsuodavo džiaz muzika, tai kildamas, tai banguodamas, tai pasinerdamas žemomis gaidomis su aistros ilgesiais, siekiančiais patenkinimo. Tomas, norėdamas to išvengti, prie savo stalo stverdavo Kleenex užsimišti ausims. Kiekvieną kartą, kai jis eidavo iš vieno kambario į kitą ar iš vieno aukšto į kitą, ji būtinai pasirodydavo. Visada, kai jis būdavo laiptuose, ji arba jį sutikdavo, ar pralenkdavo, ar, vaidindama gėdingą, eidavo paskui jį, kvėpuodama trumpais atsidūsėjimais. Atrodė, lyg ji tiesiog adoravo Tomo priešingumą jai ir stengėsi tokiu būdu nepraleisti progos gauti malonumo savo kankinystei.

Senasis žmogus, mažas, kaip vapsva, su savo geltona plačiabryle skrybėle, pieno ir cukraus spalvos švarku, rūpestingai suterštais marškiniais ir siauru virviniu kaklaraiščiu, užimdavo Tomo galvą ir būdavo visuomet nusiteikęs ginčytis, kišo savo pikčiausią sugestiją, kai Tomas pertraukdavo savo prievartines studijas: "Duok kumščiu į stalą. Eik pas šerifą".

Šerifas buvo kita Tomo tėvo versija. Jis tuo skyrėsi, kad dėvėjo teksiška skrybėle ir buvo dešimčia metų jaunesnis. Jis buvo truputį suktas, bet nuoširdžiai mylėjo Tomo tėvą. Tomas, panašiai kaip ir jo motina,

Flannery O'Connor

būtų ėję toli iš kelio, kad galėtų išvengti jo stiklinio, blankiai mėlyno žvilgsnio. Tomas tebesitikėjo kitos išeities — stebuklo.

Namuose vakarienės su Sara buvo nepakenčiamos.

— Tomukas manęs nemyli, — kalbėjo ji trečią ar ketvirtą vakarą prie stalo ir žvelgė nepatenkintu žvilgsniu į stambią ir kietą Tomo figūrą. Jo veidas buvo nustatytas iš anksto, kaip žmogaus, patekusio į nepakenčiamus kvapus. — Jis manęs čia nenori. Niekas manęs niekur nenori.

— Tomo vardas yra Tomas, — įsiterpė motina, — ne Tomukas.

— Aš pati padariau Tomuką, — atsakė mergina, — man taip atrodė gražiau. Jis manęs nekenčia.

— Netiesa, kad jis tavęs nekenčia, — tarė motina. — Mes nesame iš tų žmonių, kurie nekęstų, — dar pridūrė ji, lyg tai būtų buvusi tokia netobulybė, kuri būtų buvusi išnaikinta per kartas.

— O, aš žinau, kad esu nepageidaujama, — tęsė Sara Ham. — Jie manęs nenori net kalėjime. Jeigu aš nusižudyčiau, nežinau, ar Dievas norėtų manęs.

— Pabandyk, tai pamatysi, — murmtelėjo Tomas.

Mergina sukliko juoku. Paskui staiga nutilo. Jos veidas susiraukšlėjo ir pradėjo drebėti.

— Geriausias dalykas būtų nusižudyti, — tarė ji, kalendama dantimis, — tada aš būčiau visiems iš kelio. Aš nueičiau į pragarą, būčiau ir Dievui iš kelio. Bet ir velniai manęs nenorėtų. Jie mane išmestų iš pragaro. Net iš pragaro, — sudejavo ji.

Tomas atsikėlė, pasiėmė lėkštę, peilį su šakute ir nusinešė į rūsį baigti vakarienę. Po to jis daugiau nevalgė kartu. Motina jam turėjo nešti valgyti ant jo stalo. Šių valgymų metu labai intensyviai reiškėsi senasis žmogus. Atrodė, lyg jis būtų beldęs į kėdės atlošą ar kišęs nykštį už petnešų ir lyg kalbėjęs: "Ji niekad manęs nebūtų nuvariusi nuo stalo".

Praėjus keletui vakarų, Sara Ham persirėžė riešus virtuviniu peiliu ir pateko isterijon. Tomas po vakarienės buvo rūsyje. Jis išgirdo aštrų kliksmą, paskui visokių šauksmų ir motinos lakstymą aukštyn ir žemyn. Jis nesijudino. Pradžioje manė, kad mergina bus persipjovusi gerklę, bet tuoj suprato, kad tokiu atveju ji nebūtų galėjusi taip šaukti. Jis grįžo prie savo žurnalo. Tuo tarpu ir šauksmai nutilo. Staiga pas ją įsiveržė motina su apsiaustu ir kepure.

— Mes turime ją vežti į ligoninę, — ji sakė. — Ji bandė nusižudyti. Aš užverčiau jos ranką, kad kraujas nenubėgtų. Ak, Viešpatie! Tomai, įsivaizduok, kaip žema tai daryti!

Tomas atsikėlė, tarsi medis, apsilvilko apsiaustu ir užsidėjo kepurę.

— Mes nuvešime ją į ligoninę ir ten paliksime, — tarė jis.

— Ar kad vėl ją įvartytum į neviltį, Tomai! — šaukė senoji ponია.

Tomas, stovėdamas savo kambario viduryje, dabar suvokė, kad yra atėjęs laikas, kai yra neišvengiama ką nors daryti. Jis turi pakuotis, turi išsikelti, turi išvykti. Jo pyktis buvo nukreiptas ne prieš pasileidusią merginą, bet prieš motiną.

Daktaras rado, kad mergina nedaug buvo susižeidusi, ir ją supykino, pasijuokdamas, kad be reikalo buvo užveržtos ran-

kos — būtų užtekę tik jodo ant žaizdų. Bet motina taip lengvai nepriėmė šio įvykio. Atrodė, kad nauja gailėjimosi našta užgulė jos pečius. Dėl to širdo ne tik Tomas, bet ir Sara Ham, nes atrodė, kad motinai atsirado nauja gailėsčio priežastis — Saros Ham įvykis panėrė motiną į didelį liūdesį už visą pasaulį.

Kitą rytą po bandymo nusižudyti motina peržiūrėjo visą namą, surinko visus peilius ir žirkles ir užrakino stalčiuose. Žiurkių nuodų buteliuką ji išpylė į tualetą. Nuo virtuvės grindų ji surinko visas piliules naikinti vabzdžiams. Paskui ji atvyko į Tomo studiją ir tyliai paklausė:

— Kur yra tavo revolveris? Aš norėčiau, kad tu jį užrakintum.

— Revolveris yra mano stalčiuje, — subaubė Tomas. — Aš jo nerakinsiu. Jeigu ji nusišautų, tai būtų tuo geriau.

— Tomai, ji gali tave išgirsti, — tarė motina.

— Tegul išgirsta, — šaukė Tomas. — Ar tu nežinai, kad ji neturi tikslo nusižudyti? Ar tu žinai, kad šitokios niekada nesižudo? Ar tu...

Motina išslinko pro duris ir jas uždarė, kad kartu nutildytų ir jį, ir Saros juoką, kuri stovėjo čia visai netoli, prieangyje.

— Tomukas pamatys — aš nusižudysiu, ir jis gailės, kad nebuvo man geras. Aš pasinaudosiu jo revolveriu, jo nuosavu revolveriuku su perlamutro rankena, — šaukė ji ir savo šauksmą palydėjo skaudžiu filmų pabaisų juoku.

Tomas griežė dantimis. Jis atidarė stalčių ir ieškojo revolverio. Tai buvo paveldėjimas senojo, kuris buvo nuomonės, kad kiekvienai namai turi laikyti užtaisytą ginklą. Jis kartą buvo paleidęs porą šuvių naktį vagių kryptimi, bet Tomas niekad į nieką nebuvo šovęs. Jis nebijojo, kad mergina imtų ginklą prieš save pačią, ir uždarė stalčių. Jį buvo labai tamptai įsikibusi į gyvenimą ir buvo pajėgi vaidybiniais nuotykiams kiekvienu momentu.

Keletas sumanymų kilo jo galvoje, kaip jos atsikratyti, bet visos tos sugestijos savo moraliniu pobūdžiu liudijo, kad jos buvo

kilusios iš galvosenos, giminingos jo tėvui, tad Tomas jas atmetė. Jis negalėjo merginos vėl padėti po užraktu, kol ji nebuvo padariusi ko nors nelegalaus. Senasis žmogus nebūtų varžęsis ją nugirdyti ir paskui pasiūsti į vieškelį savo automobiliu bei pranešti policijai, kad ji yra kelyje. Bet Tomui tai atrodė žemiau jo dorinio lygio. Sugestijos vis kilo jo galvoje ir kiekvieną kartą žiauresnės.

Jis neturėjo nė mažiausios vilties, kad mergina pasiimtų revolverį ir nusišautų, bet tą popietę, kai jis pasižiūrėjo į stalčių, ginklas buvo dingęs. Jo studija buvo užrakinama tik iš vidaus, bet ne iš lauko. Ginklas, žinoma, jam nerūpėjo, tačiau mintis, kad Saros Ham rankos slankiojo po jo popierius, jį siutino. Dabar jau ir jo studija buvo suteršta. Vienintelė nepaliesta vieta buvo jo miegamasis. Tą naktį ji bandė įeiti ir į jį.

Po to, ryto metą, jis nei valgė, nei net neatsisėdė. Jis stovėjo prie kėdės ir paskelbė ultimatumą. Tuo tarpu motina sriubčiojo kavą, tarsi ji tik viena, perimta skausmo, būtų buvusi kambaryje.

— Aš tai pakenčiau tol, kol galėjau, — tarė jis. — Kadangi aš matau, kad tu nesi rūpini nei manimi, nei mano patogumu, nei mano darbo sąlygomis, aš esu pasirengęs imtis priemonių, kurios man dar yra likusios. Aš duodu tau vieną dieną. Jei tu ši popietį parsiveši merginą, aš išsikelsiu. Tu gali pasirinkti — ją, ar mane.

Jis norėjo dar daugiau ką pasakyti, bet balsas nutrūko, ir jis išėjo. Dešimtą valandą motina ir Sara Ham išvyko. Ketvirtą valandą jis išgirdo automobilio šliaužimą per žvyrą ir pribėgo prie lango. Kai automobilis sustojo, pabudęs šuo pašoko, visas drebedamas.

Atrodė, kad Tomui pritrūko jėgų žengti pirmą žingsnį į prieangio drabužių spintą pasiieškoti lagamino. Jis buvo lyg žmogus, kuriam buvo į rankas įduotas peilis, kad jis pats sau pasidarytų operaciją tam, kad galėtų gyventi. Jo milžiniškos rankos beviltiškai stvėrė viena kitą. Jo nuotaika buvo neapsisprendimo ir pašėlimo mišinys.

Jo melsvos akys prakaitavo verdančiame veide. Kai jis momentui užsimerkė, ant jo blakstienų dugno pasirodė tėvas, žvelgdamas į jį su panieka. "Idijote, idijote", šnypštė senis. "Ištvirkusi nusikaltėlė pavogė tavo ginklą. Eik pas šerifą! Eik pas šerifą!"

Šiek tiek užtruko, iki Tomas atsimerkė. Jis atrodė apstulbęs iš naujo. Jis tebestovėjo ten pat, kur buvo prieš tris minutes. Paskui iš lėto pasisuko, tarsi didelis laivas, ir žiūrėjo į duris. Dar kurį laiką pastovėjo, paskui išėjo su nusistatymu veide išgyventi tai, kas reikės.

Jis nežinojo, kur galėtų rasti šerifą. Tas žmogus laikėsi savo paties nuostatų, tvarkančių jo dienotvarkę Tomas pirmiausia sustojo prie kalėjimo, nes ten buvo šerifo kabinetas. Bet ten jo nebuvo. Jis nuėjo į teismą, kur raštininkas pasakė, kad šerifas nuėjo pas kirpėją kitoje gatvės pusėje.

— Ten yra jo padėjėjas, — tarė raštininkas, rodydamas į stambią žmogaus figūrą su kvadratiniais marškiniais, atsirėmusią į policijos automobilį ir žiūrinčią į erdvę.

— Man reikia paties šerifo, — atsakė Tomas ir nuėjo į kirpyklą, nes jis norėjo suprantančio žmogaus, o ne vien krūvos prakaituojančios mėsos.

Kirpėjas pasakė, kad šerifas ką tik išėjo. Tomas grįžo atgal į teismą. Kai tik jis išėjo iš gatvės į šaligatvį, pamatė liesą, truputį sulinkusią figūrą, pikta gestikuliojančią pagalbininkui.

Tomas artinosi, būdamas apsunkintas nervinės įtamos. Sustojęs už trijų žingsnių, tarė žemu balsu:

— Ar aš negalėčiau truputį pasikalbėti?

Tai jis pasakė, neištardamas šerifo vardo, kuris vadinosi Farebrother. Farebrother pakreipė savo aštrų žvilgsnį tik tiek, kad apimtų Tomą, bet neišleido iš akių pagalbininko. Šerifas išsitraukė iš burnos trumpą cigaretės liekaną ir numetė prie kojos.

— Aš sakiau tau tai padaryti, — tarė jis pagalbininkui, paskui nežymiai linktelėjo Tomui, kad jis gali jį sekti, jei nori pasikalbėti.

Regina Ingelevičienė.

Už laisvę (aliejus, 1959-1966).

Regina Ingelevičienė

Mater Dolorosa (aliejus, 1959-1967).

Pagalbininkas apslinko policijos automobilio priešakį ir įlipo. Farebrother ėjo per teismo aikštę ir sustojo po medžiu. Tomas jį sekė. Šerifas laukė. Jis užsidedė kitą cigaretę. Tomas pradėjo išlieti savo reikalą. Kadangi jis neturėjo galimybės parinkti žodžių, tai buvo nenuoseklus. Kartodamas tą patį dalyką keletą kartų, jis pagaliau pasakė tai, ką norėjo pasakyti. Kai jis pabai-gė, šerifas tebestovėjo, į jį palinkęs kampu. Jo akys nieko ypatingo nesakė. Ir taip jis pasiliko be žodžio.

Tomas pradėjo iš naujo jau lėtesniu balsu. Farebrother leido jam tęsti iki paga-liau pratarė:

— Mes ją kartą turėjome.

Paskui jis leido sau pusiau nusišypsoti lėta, prislėgta, viską suprantančia šypsena.

— Aš su tuo neturiu nieko bendra, — tarė Tomas, — tai yra mano motina.

Farebrother tūptelėjo.

— Ji norėjo merginai pagelbėti, — tarė Tomas. — Ji nesuprato, kad ji negali pa-gelbėti.

— Truputį daugiau, negu ji galėjo su-vokti, kaip aš suprantu, — murmėjo balsas žemiau jo.

— Ji neturi nieko bendra su tuo, — sa-kė Tomas. — Ji nežino, kad aš čia atėjau. Mergaitė su ginklu yra pavojinga. Ji gali ką nors tuo revolveriu nušauti.

Užstojo ilga tylą.

— Kur ji tai turi? — paklausė Fare-brother.

— Aš nežinau. Ji miega svečių kambary. Turėtų būti ten, greičiausiai lagamine.

Farebrother vėl pasidarė tylus.

— Jūs turėtumėt atvykti ir padaryti kra-tą svečių kambaryje, — tarė Tomas pabrėž-damas. — Aš, grįždamas namo, paliksiu du-ris neužrakintas. Jūs galėsite atvykti tyliai, užlipti aukštyn ir padaryti kratą jos kam-baryje.

Farebrother pakreipė galvą taip, kad jo akys grubiai žiūrėjo į Tomo kelius.

— Atrodo, kad jūs žinote, kaip tai rei-kia padaryti, — tarė jis. — Ar norite gau-ti tarnybą?

Tomas nieko neatsakė, nes nesugalvojo, ką reikėtų atsakyti, bet kantriai laukė. Farebrother išsiėmė cigaretės galiuką iš lū-pų ir numetė ant žolės.

— Aš užėisiu apie šeštą, — jis pasakė.

— Palik neužrakintas duris ir nesimaišyk man po kojų; nei tu, nei tos abi moterys.

Tomas atsikvėpė giliu atsidūsimu, kuris reiškė "ačiū", ir pasileido per žolę, tarsi iš-laisvintas. Tačiau pasakymas "abi moterys" pasiliko kaip dagys jo galvoje. Subtilus jo motinos įžeidimas jį labiau skaudino, negu Farebrother užuomina apie jo kompetenci-jos trūkumą. Kai jis atsisėdo savo automo-bilyje, jo veidas staiga užsiliepsnojo. Ar jis neišdavė šerifui savo motinos, kaip pajuo-kos objekto? Ar jis nesužadino įtarimo, kad ji nori atsikratyti palaidinės merginos? Bet jis tuoj įsitikino, kad ne. Jis užvedė automobilį ir ramiai važiavo namo, bet kai pasuko į kiemą, nusprendė, kad reikia pas-tatyti automobilį truputį toliau nuo namų ir tyliai įeiti pro užpakalines duris. Auto-mobilį jis pastatė toliau ir veja priėjo iki užpakalinių namo durų. Dangus buvo iš-raižytas garstyčių spalvos brūkšniais. Šuo miegojo ant kilimėlio prie užpakalinių du-rų. Pajutęs šeimnininko žingsnius, jis atvėrė vieną akį, pažvelgė į jį ir vėl užsimerkė.

Tomas įėjo į virtuvę. Ji buvo tuščia, ir namai buvo tokie tykūs, kad jis galėjo gir-dėti virtuvės laikrodžio takšėjimą. Buvo ketvirtis iki šešių. Jis nuskubėjo prieangiu ant galų pirštų iki frontinių durų ir jas at-rakino. Paskui kurį laiką stovėjo klausyda-mas. Iš anapus gyvenamojo kambario durų girdėjo motinos knarkimą ir pamanė, kad ji bus užmigusi beskaitydama.

Kitoje prieangio pusėje, trys pėdos nuo jo studijos, ant kėdės kabojo pasileidėlės juodas švarkas ir raudonas rankinukas. Jis girdėjo, kaip viršuje teka vanduo, ir nu-sprendė, kad ji maudosi.

Nuėjęs į savo studiją, atsisėdo prie sta-lo laukti, jusdamas, kad kartais jį vis per-bėga šiurpulys. Jis sėdėjo vieną ar dvi mi-nutes, nieko neveikdamas. Paskui pasiėmė pieštuką ir pradėjo piešti kvadratus ant čia pat gulėjusio voko. Pasižiūrėjo į laikrodį.

Regina Ingelevičienė

Motinystė (aliejus, 1969)

Vienuolika minučių iki šešių. Po kiek laiko nuobodžiaudamas atitraukė pagrindinį stalčių. Kurį laiką žiūrėjo į ginklą, jo nepastebėdamas. Paskui jis suriko ir pašoko. Ji jį sugrąžino!

— Idijote! — šnypštė tėvas, — idijote! Eik ir įdėk jį į jos rankinuką.

Tomas nejudėjo.

— Gyvuly! — šaukė tėvas.

Tomas paėmė ginklą.

— Paskubėk! — įsakinėjo senis.

Tomas pradėjo eiti, ginklą laikydamas atokiai nuo savęs. Jis atidarė duris, pažiūrėjo į kėdę. Juodas švarkas ir rankinukas buvo beveik ranka pasiekiami.

— Pasiskubink, kvaily! — liepė tėvas.

Iš anapus gyvenamojo kambario vos

girdimas motinos kvėpavimas kilo ir tilo. Atrodo, lyg jis žymėjo laiko rėmus tų momentų, kada Tomui neliko daugiau kas daryti. Kitų garsų nebuvo.

— Paskubėk, neklaūžada, kol ji nepabudo, — kalbėjo senis.

Knarkimas nutilo, ir Tomas išgirdo girkždant sofos spyruokles. Jis pagriebė raudoną rankinuką. Ranka pajuto tarsi odos lietimą. Kai jį atvėrė, jis pajuto neabejotiną mergaitės kvapą. Staigiai jis įkišo ginklą ir atsitraukė. Jo veidas degė bjauriu raudonumu.

— Ką Tomukas įdėjo į mano piniginę?

— paklausė ji, ir jos juokas nuskambėjo laiptais žemyn.

Tomas sudrebėjo. Ji buvo laiptų viršu-

je, ateidama panašiai, kaip modeliuotojos, viena koja plika, o kita besiveržiančia nu-
statyta ritmika iš jos kimono.

— Tomukas yra nedoras, — kalbėjo ji gerkliniu balsu. Ji pasiekė apačią ir metė geidžiantį žvilgsnį į Tomą, kurio veidas dabar buvo greičiau pilkas negu raudonas. Ji atėjo, pasiekė rankinuką, atidarė jį pirštu ir žiūrėjo į ginklą.

Motina atidarė gyvenamojo kambario duris ir žiūrėjo.

— Tomukas įdėjo revolverį į mano krepšį! — suklykė Sara Ham.

— Juokauji, — tarė motina žiovaudama, — kodėl Tomas dėtų revolverį į tavo krepšį?

Tomas stovėjo truputį apstulbęs, beviltiškai nuleidęs rankas. Jos kabojo ant riešų, lyg jis jas būtų ką tik ištraukęs iš klano kraujo.

— Aš nežinau kodėl, — sakė mergina, — bet jis tikrai įdėjo.

Ji pradėjo eiti aplink Tomą, rankas įrėmusi į šonus, palenkusi į priekį sprandą, į jį žiūrėdama su išdidžia šypsena. Staiga, atrodo, jos išraiška atsivėrė, kaip atsivėrė ir rankinukas, kai Tomas jį palietė. Ji stovėjo, pakreipusi galvą į šoną, su išvaizda žmogaus, negalinčio tikėti.

— Oi, oi, — tarė ji, — koks jis tipas!

Šiuo momentu Tomas keikė ne tik merginą, bet ir visą pasaulio santvarką.

— Tomas nedės ginklo į tavo krepšį, — aiškino motina, — Tomas yra džentelmenas.

Mergina pakėlė triukšmą springstančiu balsu.

— Tu gali jį ten matyti! — sakė ji, rodydama į krepšį.

— Tu ten jį radai, žioply! — šnypštė senis.

— Aš jį radau krepšyje, — sušuko Tomas. — Nešvari ir kriminalistiška ištvirkėlė pavogė mano ginklą!

Motina šiame balse atpažino kitą asmenį. Senosios ponios į Sibilę panašus veidas išbal.

— Mačiau savo akimis, — klykė Sara Ham irėjo prie rankinuko, bet Tomas, tarsi jo rankos būtų valdomos kito, pirmiau

pastvėrė revolverį. Mergina beprotiškai siekė pagriebti Tomą už gerklės ir būtų pasiekusi, jeigu motina nebūtų sulauikiusi.

— Šauk! — šaukė senis.

Tomas iššovė. Sprogimas buvo toks didelis, lyg kad būtų buvusios sunaikintos viso pasaulio blogybės. Tomas tai girdėjo kaip garsą, lyg tai būtų sunaikinimas visų pasileidėlių juoko, iki pagaliau visi klišimai nutilo ir nebeliko nieko, kas drumstų taiką ir tobulą tvarką.

Aidas nuščiuvo bangomis. Dar paskutinei bangai nenuaidėjus, Farebrother atidarė duris ir įkišo galvą į priėangį. Jo nosis susiraukė. Jo pirmas išpūdis buvo kaip žmogaus, nenorinčio priimti siurprizo. Jo akys buvo kaip stiklas, atspindintis sceną. Senoji ponia gulėjo ant grindų tarp merginos ir Tomo.

Šerifo protas pradėjo veikti staigiai, kaip skaičiavimo mašina. Jis matė veidus, tarsi jie būtų atspausiti: žmogelis seniai projektavo nužudyti motiną ir kaltę suversti merginai. Bet Farebrother jam per greitai atėjo. Jie nežinojo, kad jis buvo prie durų. Kai jis tyrinėjo sceną, naujos įžvalgos nušvito jo galvoje. Virš lavono tiek žudikas, tiek pasileidėlė, beveik apalpę, buvo vienas kitą apsikabinę. Šerifas, tai matydamas, truputį piktinosi. Jis buvo papratęs atsirasti scenose, kurios nebuvo tokios blogos, kokių jis buvo tikėjęsis, bet ši patenkino jo lūkesčius.

VERTĖJO KOMENTARAS

Didelį nustebimą šios novelės skaitytojui sukels ne tai, kad Tomas, norėdamas atsikratyti žemo žmogiškumo lygio merginos, praranda savo motiną, kurią jis labai vertino, bet tai, kad po katastrofos jam kažkaip artima pasidarė ta, kurios jis norėjo visokiais būdais atsikratyti. Galbūt psichologiškai galima tai pateisinti tokiu būdu, kad tiek Tomas, tiek mergina neteko jiems abiem brangaus žmogaus: vienas motinos, kita nuostabios globėjos. Tokiu būdu pasidarė vienas kitam artimi.

Verta atkreipti dėmesį ir į tai, kad autorė šios merginos pirmiausia nevaizduoja

kaip nusikaltėlės. Nepaisant to, kad Tomas jos nekontroliavo ir jį niekino, jis į ją žiūrėjo ne tiek kaip į nusikaltėlę, nes, pasak jo, jos negalima apkaltinti — ji sirgo nimfomanija. Ji nėra žymia dalimi atsakinga už savo trūkumus. Tomas su šia problema buvo linkęs pakilti iki Dievo ir pas jį ieškoti atsakymo į klausimą, kodėl tokių žmonių esama.

Tai gili žmogiška problema, su kuria susitinkame kiekvienu atveju, kai susitinkame su atsilikusių ar kitaip nesveikais gimusių su vienokiais ar kitokiais prigimtinių trūkumais žmogumi. Mes paprastai nuo tokių žmonių spontaniškai nusikreipiame ir jų problemų arba visai nesvarstome, arba, jeigu ir svarstome, tai nerandame atsakymo. Kaip tikrai ir yra ši problema, kurią norėjo panagrinėti Flannery O'Connor. Atsakymą, kurį ji mums į šią problemą duoda, galbūt būtų galima išreikšti žmonijos solidarumo vardu. Tiek šie žmonės su savo labai ryškiomis charakteristikomis, tiek mes, kurie save vadiname normaliais, nepaisant mūsų skirtumų, esame tos pačios žmonijos dalys ir net vieni kitiems reikalingi: vieni esame tam, kad duotume, o kiti — kad iš mūsų daugiau gautų.

Negalima nematyti ir Saros nuodėmingumo. Bet ne tai čia sudaro šios novelės problemą. Mes esame gan greitai nusiteikę žmones vertinti moraliniu požiūriu, bet rečiau žmogų analizuojame esminių, filosofinių požiūriu.

Moralinis požiūris, žinoma, yra neišvengiamas, vertinant žmogų. Tačiau nebūtų teisinga pasilikti vien prie šio vertinimo. Juk ir nusikalsiantis žmogus yra žmogus. Ir niekas kitas garsiau šios tiesos nepasako, kaip Jėzus savo palyginimais apie paklydusios avies ieškojimą ir pan. Jis atėjo ieškoti ne teisiųjų, bet nusidėjėlių. O krikščioniškoji visuomenė per keletą paskutinių šimtmečių, rūpindamasi kultivuoti žmogiškas vertybes, stengėsi kuo toliau atsitraukti nuo nusikalsiančio žmogaus. Tokio žmogaus atstovas kaip tik ir yra šios novelės Tomas. O jo motina, priešingai, savo dėmesiu nusikalstančiai merginai kaip tik yra užmiršto

Regina Ingelevičienė. Autoportretas.

DAILININKĖ REGINA INGELEVIČIENĖ

Red.

Šis "Laiškų lietuviams" numeris iliustruotas dail. Reginos Ingelevičienės kūrinių nuotraukomis. Jos apžvalginė paroda šių metų pavasarį buvo surengta Niujorke dukterų Reginos Kudžmienės ir Maros Vygantienės. Jos kūrinių nuotraukos ir biografiniai bruožai paimti iš tos parodos katalogo.

Regina Ingelevičienė baigė Kaune Meno Mokyklą 1931 m., paskui dėstė piešimą seserų kazimieriečių vadovaujamojoje mer-

krikščioniško bruožo atstovė. Ji mums atrodo nereali, nesuprantama. Toliau autorė šiame personaže norėjo parodyti tokį žmoniškumo supratimą, kuris yra daugiau negu tik moralinis. Jai rūpėjo žmogus. O iš vieno kito motinos pasisakymo skaitytojas galės pastebėti, kad jai rūpi ne tik ši mergina, bet visa žmonija.

V. Bagdanavičius

gaičių gimnazijoje Kaune. 1936-1937 m. lankėsi Italijoje, Prancūzijoje ir Vokietijoje, norėdama patobulinti savo meno žinias bei patirtį. 1938 m. įsikūrus Lietuvių moterų dailininkių sąjungai, buvo jos valdybos narė. 1944 m. buvo priversta palikti tėvynę, su savim pasiimdama tik tėvo portretą ir dėžutę dažų. Jos meno kūriniai liko Lietuvoje. Penkerius metus praleidusi Vokietijoje ir Austrijoje, 1949 m. atvyko į Ameriką ir apsigyveno Niujorke. Po sunkios ligos 1980 m. atsisveikino su šiuo pasauliu.

Minėtos parodos kataloge Rima Čerke-liūnienė apie jos kūrybą rašo: "Reginos Ingelevičienės tapyboje vyrauja linijų ritmas, kuris atspindi jos kūrybai savitą dvasinę būseną. Prislopinta, net rūsčių spalvų paletė pabrėžia paveiklo kontempliatyvią, neretai ir sielvarto persunktą nuotaiką. Regina Ingelevičienė tapė paveikslus serijomis, kompozicinių problemų sprendimai ją nuolat skatino ieškoti naujų išraiškos formų. Šalia sustatyti vieno laikotarpio tapybos darbai pulsuoja tuo pačiu ritmu, ir linijos nenutraukiama tėkmė natūraliai jungiasi į šalia stovinčią drobę, lyg būtų to paties paveiklo dalimi...

Menininkė skaudžiai pergyveno lietuvių tautos tragediją: pabėgimus, tremtį, partizanų kovas. Visa tai ji jautriai atkūrė savo paveiksluose... Šis nykusių laikotarpis pamažu pereina į giedresnės nuotaikos ir šviesesnių spalvų kompozicijas. .. Vėlesniuose darbuose dominuoja peizažai, kuriuose atsiskaido plokštinės kompozicijos, juose jaučiama giluma ir erdvė...

Reginos Ingelevičienės kūryboje įžiūrima šio šimtmečio pradžios Paryžiaus mokyklos įtaka. Ypatingai jai artimi fauvisto Rouault darbai, kurio kūrybinių idėjų atšvaitas pastebimos menininkės drobėse. Jo tapyba buvo persunkta religine nuotaika, o juodos teptuko linijos, lyg švino juostos vitražuose, skyrė vieną spalvą nuo kitos. Regina Ingelevičienė savaip perprato šias įtakas ir savo tapyboje išpuoselėjo savitą braižą...

Reginos Ingelevičienės kūryboje ryški religinė nuotaika. Stoiška ramuma alsuoja

Jis apvyiė mano vienuolišką meilę (I)

Vytautas Kasniūnas

Vėlyvas telefono skambutis.

— Alio! — atsakau.

— Atsiprašau, kad taip vėlai skambinu, — girdžiu moters balsą.

— Aš nakties žmogus, naktibalda, — juokauju, — iki antros valandos ryto man ne vėlus laikas.

— Ką tik sužinojau, kad šiandien atvykstate į Brocktoną. Norėčiau susitikti ir pasikalbėti. Aš gyvenu Bostono apylinkėse, — skamba nervingas balsas.

— Ką gi... Malonu... Pavakaryje būsiu Bostone. Atskrendu *United* lėktuvu. Beje, ar mes pažįstami?

— Aš jus pažįstu. Jūs rašote, o aš skaitau. Tad pažintis sena. Vasarą rengiaus atvykti į Čikagą ir buvau Jums berašanti laišką, bet planai pasikeitė.

— Galiu Jums duoti adresus, kada ir kur būsiu.

— Jūs taip lengvai sutinkate susitikti su nepažįstamu žmogumi? — juokavo.

— Su moterim, tik su moterim, — patikslinau.

ir jos greitu ritmu pulsuojanči tapyba. Menininkės darbuose jaučiamas ritmas atliepia pasaulio ritmą, jis nėra neramus ar nervingas. Tai išjaustas gamtos pulsavimas, kuris byloja apie visatos esmę".

— Cha, cha, cha. .. — nuskambėjo juokas. — Vadinas, moteris — tai ne žmogus. Ak, jūs visi vyrai ant vieno ir to paties korpulio siūti: pigiai perkat, brangiai parduodat. Ar ne?

— Iš prigimties aš esu pirklys. Supirkinėju viską. Kaip tas vynininkas, kuris, surūšiaavęs vaisius, daro vyną. Paskiau jį ragauju ir geriu. Gerą vyną duodu draugams, o blogą pasilieku sau juodai dienai. Matai, koks aš kilnus. ..

— O aš esu iš prigimties pardavėja. Galime sudaryti pirkliją ir išvystyti pirkyklą. Sutariam?..

— Sutinku! . . Tačiau, bet ką pirkdamas, laikaus dėdės pamokymo: "Koks pirkalas, toks ir pinigas".

— Gerai. Dėl kainos susitarsime. Noriu Pačiam parduoti vienuoliškos meilės istoriją...

— Ką? Vienuolės meilės istoriją? Pakartok, ar aš nesapnuoju. . .

— Dėl to ir skambinu. O jei nori, tai pasiūlymą galiu pakartoti.

— Net saldu darosi, besiklausant, ką sakai. Pačiu geriausiu vynu norėčiau pasmaguriauti ir atšvęsti pirkinio vertę. ..

— Atšvęsime, kai susitiksime.

— Puiku! Džiugu! Aš ateisiu į vienuolyno svečių kambarį ir klausysiuos, ką man pasakos už grotuoto lango sėdinti vienuolė. Ji kalbės ramiai, dusliai. . . Pro langą besiveržią rudens vakaro saulės spinduliai apšvies jos gražų veidą, juodus drabužius...

— Palauk! Sustok! Nesvajok! Ko gero tikrai būsi vyno išgėręs... Kiek žinau, jūs posėdžiausite Nukryžiuotojo Jėzaus seserų vienuolyno salėje. Aš atvažiuosiu pietų pertraukos metu, ir mudu, išėję į sodą, galėsime pasikalbėti. O kad tau nepranyktų tas sukurtas vaizdelis, vienuolyno kambaryje besikalbant su vienuole, aš būsiu apsirengusi juodai. Sutarta?

— Sutarta! Lauksiu. Ačiū!

Laikrodžio valandos sukasi ilgesingai. Seselės atnešė kavos virdulį ir pyragaičių. Užsirašau kalbėtojų gražesnius žodžius.

Reikia rašyti, nes mintys skraido toliuose. Taip sunku susikaupti. Kad tik greičiau ateitų dvyliktoji valanda, vis nerimastauju. Nors imk ir pasuk rodykles. Ir kai salės gale suskambėjo lėkštės, užvaldė nerimastis. Kur ji? Gal kas nors aną vidurnaktį paskambino ir pajuokavo? Aš persikėliau atsisėsti arčiau valgomojo kambario esančio stalo. Gaivinuos kava. Turbūt dešimtą puoduką tuštinu. O lauktosios viešnios vis nematau. Imu jos ieškoti vienuolių seselių tarpe. Jų daug. Skaičiuoju jas, nešančias maištą, ruošiančias stalus pietums. Septynios, aštuonios. Vyresnioji seselė, kuri dalyvavo posėdyje, atėjo į valgomąjį kambarį. Laukiu, kada pakvies pietų.

O gal viena iš tų seselių vienuolių man paskambino, pradėjau galvoti. Jos visos dėvi juodus drabužius. Ateis viena iš jų ir pasakys: "Aš esu ta, kuri noriu papasakoti vienuolės meilės istoriją..." Bet kuri iš jų būtų ta lauktoji? Vėl skaičiuoju seseles. Stebiu jų veidus, eiseną, judesius. ..

Pro didelį langą matau Nukryžiuotojo Kristaus statulą. Aplink spalvingais lapais pasipuošę medžiai. Prie kryžiaus sustoja dvi vienuolės ir meldžiasi. Ateina trečioji. "Crucifixus etiam pro nobis", rodos, girdžiu iš tolo skambančius žodžius.

— Prašau paskaityti Jėzaus Nukryžiuotojo seserų kongregacijos istoriją, — duodama knygą, sako seselė Anunciata. — Ne-trukus eisime pietų.

Knyga parašyta prof. Simo Sužiedėlio. Gražus, meniškas viršelis dailininko Jono Steponavičiaus, 220 iliustracijų. Skubiai verčiu puslapius ir jaučiu, kaip kaista žandai. Mane apima gėdos jausmas. Kuo toliau verčiu knygos puslapius, tuo labiau raustu. Rodos, girdžiu šimtus balsų: "Gėda tau.. Matau besišypsančius seselių veidus ir, rodos, šnabždančius žodžius: "Gėda, gėda..."

Sustabdau pro šalį einančią seselę Anunciata ir sakau: "Gėda prisipažinti, bet aš nebuvau girdėjęs apie Jėzaus Nukryžiuotojo seserų kongregaciją. O ji tokius milžiniškus darbus atliko". Seselė šypsosi ir sako: "Garbė Kristaus vynuogynui..

Gera, kad "jinai" neatėjo. Kuo labiau vėluosis, tuo bus geriau. Versdamas knygos puslapius, kalbuosi su Tėvu Alfonsu Marija, vienuoliu pasionistu, kongregacijos steigėju, kilusiu iš Žemaitijos kaimo, netoli Tytuvėnų. Knygos puslapiuose matau šimtus vienuolių nuotraukų ir stebiu tas aštuonias vienuoles, kurios mus vaišina. Veiduose spindi grožis, dvasinis grožis. Jokia žemiška meilė negali jų apvilti, nes jos atsiliepė į Kristaus raginimą: "Melskite tad pjūties Viešpatį siųsti darbininkų į savo pjūtį... Eikite ir jūs į mano vynuogyną!"

— O gal norite apžiūrėti vienuolyną?
— sugrįžusi seselė Anunciata man pasiūlo.

— Noriu, — atsakau ir dairausi, bene pamatysiu tą juodais drabužiais apsirengusią, kuri turėjo man papasakoti savo gyvenimo istoriją.

— Einame, — sako seselė, — apžiūrėsite Sopulingosios Dievo Motinos vienuolyną. Šalia vienuolyno yra senelių namai-prieglauda, seselių prižiūrima. Seselės iš Nukryžiuotojo meilės pasirinko vienuolyną, kad, sekdamos Evangelijos patarimais, galėtų kartu dirbti mokyklose, parapijose ir aprūpinti našlaičius bei senelius prieglaudose.

Einu vis dairydamasis aplink, atsigręždamas, bene pamatysiu "ją". Kalbėdamasis telefonu, juk galėjau paklausti, koks jos vardas ir pavardė. Neužtenka, kad ji moteris ir bus apsirengusi juodais drabužiais. Čia tiek daug moterų, dėvinčių juodais drabužiais. O, kad jos visos man papasakotų savo "didžiosios meilės Kristui" istoriją, išgyvenimus — užtektų rašymo mėnesių mėnesiams!

Įeiname į koplyčią. Gražūs vitražai, saulės spinduliai apšviesti. Viena suole sėdi vienuolė ir varsto tarp pirštų rožinį. Gal "ji" čia sėdi ir laukia manęs? Susigėstu... Akys nukrypsta į Kristų Karalių, ir prisimeniu kun. Žitkaus žodžius:

Atnešiu Jam giesmę, ir meilę, ir malda,
Prieš savo Karalių nulinksiu žemai.
Tegul mano protą ir širdį Jis valdo:
Jame mano viltys ir mano džiaugsmas.

Iš koplyčios einame į biblioteką, kur labai daug lietuviškų knygų; einame į svečių kambarį, į seselių poilsio kambarius, kurie išpuošti lietuvių dailininkų kūriniais, tautodailės darbais.

— Jūs labai lietuviškos, tautiškai susipratusios, — sakau.

— Dievo paskirtimi ir valia tokios esame, — atsako.

— Ilgai išsilaikys lietuviška dvasia?

— Priklausys nuo to klausimo kėlėjų, senelių ir tėvų, kurie savo vaikuose ir anukuose ugdydys pašaukimo dvasią.

— Ar lietuviai remia vienuolyno darbus?

— Remia.

— Ar seselės gauna atlyginimą?

— Kartą kun. P. Juras, priminęs, kad senelių prieglaudose ir motiniškuose namuose seserys ir naujokės iš niekur atlyginimo negauna, gyvena tiktai iš aukų ir dėl to kartais turi nelengvų dienų ir apie tai bet kam neužsimena, toliau pastebėjo: "Seselės, užsidarę tarp keturių sienų, žmonėms mažai matomos. O kadangi jos visad linkmos ir patenkintos, žmonės mano, kad joms nieko netrūksta... O kaip jos sunkiai dirba ir kiek meldžiasi! Auklėti, mokyti, globoti vaikučius, karšinti suvaikėjusius senelius — tam reikia daug kantrybės ir ištvermės". Taip parašyta vienuolyno istorijos knygoje. Ar atsakiau į klausimą?

Mums išėjus į ilgą koridorių, matau atskubančią juodais drabužiais moterį. Priėjusi sako: "Prašau į salę". Rodomąjį pirštą nukreipiu į save. Ji linkteli galva. Salėje matau vidutinio amžiaus gražią moterį. Ji rūko. Vieną cigaretę užgesina, kitą dega. Bet ji apsisivilkusi pilku kostiumėliu.

— Ar pažįstate tą poniją — klausiu savo stalo kaimynę.

— Taip, jos vardas Liuda, — atsako.

— Bet ji ne vienuolė?

— Ne.

— O gal buvusi vienuolė?

— Kiek žinau, ne. Ko tu toks nervingas?

— Ar nematei moters, apsirengusios juodais drabužiais?

— Vienuolyne tu ieškai juodojo aukso ir nerandi!

— Gerai pasakei: "Juodojo aukso".

— Galiu aš padėti surasti, ko ieškote? — šalia atsisėdusi klausia ponia.

— ?... Juod. .. — sumurmėjau nustebeęs.

— Mano pavardė Janina Juodakytė.. .

— Mano... Ar nebūsité kilusi iš Juodakių šeimos nuo Pašvitinio?

— Esu!

— Ar neturėjote sesers Verutės?

— Turiu tokiu vardu seserį, ištekęsiją už mokytojo Domo Pinagrio. Gyvena. . . K...

— Ji buvo mano pirmoji meilė! — pertraukiau kalbą, garsiai šuktelėjęs, kad net visi sužiuro.

— Ar nebūsi buvęs Vycytis?

— Buvau buvęs ir esu.

— Aš pasivogdavau tavo rašytus Verutei laiškus ir skaitydavau, nuo sesers pasislėpusi. Gražiai rašei...

— Tai mudu kaip ir giminės... Kur tu mokeis?

— Verutė iš gimnazijos persikėlė į Panevėžio mokytojų seminariją, o aš su teta išvykau gyventi pas brolių kunigą.

— Prisimenu. Tada mudu su Verute išsiskyrėme. Bet tu nežinojai, kas buvo tas "Vycytis"? Tu manęs nepažinojai?

— Ne. Iš susijaudinimo net pirštai dreba. Ar tu rūkai? Tokio susitikimo nesitiekėjau. Ar neturi cigarečių?..

— Retomis progomis ir rūkau, ir geriu, bet cigarečių neturiu. Tikiuosi galėsiąs pasiskolinti iš Liudos.

— Bumpt, bumpt, bumpt, — taukštelėjo plaktuku pirmininkaujantis. Paprašė tylos.

Mudu vienas kitam mirktelėjome ir išėjome į koridorių.

— Ar turi valandėlę laisvo laiko? — paklausė ji.

— Dabar posėdyje bus diskusijos dėl finansinių pranešimų, kuriose aš nedalyvausiu, tad galime pasikalbėti, — pasiūliau.

Išėjome į sodą. Viskas gražiai, planingai, vienuoliškai sutvarkyta. Atsisėdame ant

suolelio netoli didelės, meniškos balto granito Sopulingosios Dievo Motinos statulos. Aplink ją iškalti septyni Marijos kentėjimai — sopuliai.

— Tai nauja statula, padovanota seselės Anunciatos brolio kunigo, — sako Janina. — Aš mėgstu šią vietą ir, kai tik susidaro galimybė, visados praleidžiu kurį laiką šiame sode. Kita vieta, kuri man labai patinka, yra Marijos sodelis. Aš čia galiu tinkamai susikaupti, melstis.

— Jūs esate seselė vienuolė? — pertraukiau kalbą.

— Ar aš tokia atrodau? — šypsodamasi paklausė.

— Vienuolės turi ypatingą moters grožį, tokį spinduliuojantį, nežemiškai žavų...

— Nori man pasakyti komplimentą?..

— Tu esi panaši į savo seserį Verutę.

— Betruks, kad mudu vienas kitą įsimylėtume. .. Taip, aš buvau vienuolė.

— Buvai? Ištekėjai? Turi šeimą?..

— Buvau vienuolė ir jaučiuosi tokia esanti, tik reikėtų tą žodį paimti į kabutes. Neištekėjau, bet jaučiuosi esanti "žmona", šeimos nesukūriau, bet gyvenu "šeimoje".

— Tu esi mįslė.

— Norėtum pasakyti: mįslinga, paslaptinga. ..

— Pradėk pasakojimą nuo vienuolės gyvenimo.

— Dabar aš tau papasakosiu, kodėl įstojau į vienuolyną, o kitą savo gyvenimo istorijos dalį papasakosiu vakare.

— Mes ieškome tavęs, — išskėstomis rankomis sako man posėdžio sekretorė. — Po 10 minučių pertraukos bus pirmasis tavo pranešimas.

— Še tau, kad nori. Belieka uždainuoti: "Gegutėle raiboji, kodėl tu nekukuoji?" — atsakiau nerimastingai.

— Vakare turėsime daugiau laiko pasikalbėjimui. Nerūstauk! — ji paspaudė man ranką atsisveikindama.

— Iki! ..

— Iki! ..

(Pasikalbėjimą tęsime kitame numeryje)

Paruošė GEDIMINAS VAKARIS

BURIUOTA PLATELIŲ EŽERE

Vasaros pabaigoje tris dienas Platelių ežere vyko buriavimo regata. Joje dalyvavo plateliškiai ir sportininkai iš Panevėžio, Kauno, Klaipėdos, Kapsuko ir kitų miestų bei rajonų. Iš viso regatoje dalyvavo 60 buriuotojų.

XIX IR XX AMŽIŲ AUDINIAI IR DRABUŽIAI

Iki spalio vidurio Kaune, Paveikslų galerijoje, buvo atidaryta paprastų žmonių meno paroda, pavadinta "Devynioliktojo ir dvidešimtojo amžių audiniai ir drabužiai". Šioje parodoje buvo parodyta kaimo audėjų ir mezgėjų rankdarbiai iš M. K. Čiurlionio dailės muziejaus atsargų. Buvo išdėstyta beveik du šimtai tautinių drabužių, staltiesių, lovatiesių, rankšluosčių, siuvinėtų gūnių. Atstovauta visiems Lietuvos etnografiniams kampeliams. Parodoje taip pat buvo galima pamatyti ir šių dienų paprastų žmonių meistrų darbus.

MUZIKOS ŠVENTĖ MOKSLEIVIAMS

Kiekvienų mokslo metų pradžioje Telšiuose, Plungėje ir Kretingoje vyksta įprastinė muzikos šventė moksleiviams. Ją surengia Valstybinė filharmonija. Lektoriai supažindina moksleivius su Filharmonijos veikla, meno grupėmis ir atlikėjais. Filharmonijos ir operos solistai, skaitovai ir instrumentalistai surengia koncertus.

MOKO AKMUO

Moko akmuo, vadinamas Puntuko broliu, yra Tauragnų apylinkėje, netoli Tauragno ežero. Sis didelis akmuo, porą metrų

išlindęs iš žemės, stūkso Pakalnių kolūkyje, Vosgelių kaimo galulaukėje. Šį milžiną, kurio aukštis keturi metrai ir ilgis penki su puse, neseniai į žemės paviršių iškėlė Puntuko bendro sodo sodininkai.

LIETUVOS GARLAIVIAI

Pirmieji Nemune garlaiviai pasirodė 1854 metais. Dabar Lietuvos vidaus vandenimis plauko 26 krovininiai upių laivai ir 20 keleivinių.

Ilgiausia keleivinė linija Lietuvos vidaus vandenyse Kaunas - Klaipėda. Jos ilgis 272 kilometrai. Trumpiausia — Klaipėda-Smiltynė. Jos ilgis vienas kilometras. Keleiviniai laivai plaukia iš Kauno į Plokščius, Nidą, Rumšiškės, Birštoną. Iš Vilniaus laivai plaukia į Valakampius. Iš Druskininkų į Liškiavą.

Nemunas vadinamas "žydriąja Lietuvos gatve", kuria judėjimas nenutrūksta nei dieną, nei naktį.

ATNAUJINAMI PLUNGĖS DVARO RŪMAI

Rūmai atnaujinami pagal paminklų atnaujinimo instituto vyriausiojo projektų architekto D. Griciaus projektą. Interjero beveik nelikę, o nuotraukų, graviūrų, vaizduojančių jį, beveik nėra muziejų, archyvų bei bibliotekų saugyklose, todėl yra prašoma visuomenę padėti. Visus, kurie ką nors prisimena apie buvusį rūmų interjerą, arba turį kokios nors vaizdinės medžiagos, prašoma kreiptis į Paminklų konservavimo institutą.

Buvusio Plungės dvaro rūmai — vienas įdomiausių 19 amžiaus pabaigos neorenesanso architektūros paminklų Lietuvoje. Rūmai buvo pastatyti 1887 m. architekto Karlo Lorenco kunigaikščio Mykolo Oginskio lėšomis. Jų interjerus puošė lipdyba, tapybos pano, puošnios krosnys, apie 100 Oginskių giminės portretų. Čia buvo Žemaitijos krašto archeologų radinių, numizmatikos rinkinys, archyvas ir turtinga biblioteka. Šiuose rūmuose muzikos meno mokėsi ir orkestre grojo M. K. Čiurlionis. Ilgainiui, praūžus dviem pasauliniams karams, rūmai buvo gerokai apnaikinti, ypač nukentėjo jų interjeras.

ARCHEOLOGINIAI KASINĖJIMAI VILNIUJE

Vilniaus senamiestyje, K. Giedrio gatvėje, vyksta archeologiniai kasinėjimai. Šie kasinėjimai yra didžiausi iš Vilniuje kada nors atliktų. Jie atskleidžia ne vieną Vilniaus istorijos lapą iš 13-19 amžių statinių liekanų. Kasinėjimuose rasta sidabrinė moneta, kurioje pavaizduoti Gedimino stulpai. Kiti radiniai — daugiau kaip tūkstantis keraminių šukių ir sveikų įvairių amžių dirbinių: olandiška pypkė, fajanso lėkštės, Slionsko ąsočiai, Reino bokalas, molinės keptuvės, taupyklės, kokliai. Iš viso 8000 vienetų, kurie patraukia savo piešiniais, pavidalu ir spalvomis.

Apie šį Vilniaus kampelį jokių rašytinių šaltinių nelikę. Yra spėjama, kad iki 1387 m. čia buvo daržai. Vėliau Jogailos privilegija žemė atiduota Vilniaus vyskui. 1604 m. kūrėsi jėzuitai. Jie pastatė Ignaco bažnyčią, namus, pirtį ir kalvę.

Manoma, kad šie archeologiniai radiniai papildys muziejų rinkinius, ir istorikai suras daug naujos vertingos medžiagos apie Vilniaus miesto istoriją.

TELEFONAS LIETUVOJE

Šiandien Lietuvos kaime yra per 200 tūkstančių telefonų. Ūkiuose ir kaimo gyvenvietėse šimtui gyventojų tenka 8 telefono aparatai. Vilniuje šimtui gyventojų — 20 aparatų, Šalčininkuose — 40, Trakuose — 33, Prienuose — 28, Zarasuose — 30, Alytuje — 12, Simne — 10, Švenčionėliuose ir Vievyje — 6, Kazlų Rudoje — 5.

LIETUVOS VARGONAI

Neseniai baigta atnaujinti du istorinių ir meninių požiūriu vertingus instrumentus — Panevėžio ir Šešuolių (Ukmergės raj.) bažnyčių vargonus.

Panevėžio vargonai yra statyti 1887 m. žymaus lietuvių vargonų meistro Juozo Radavičiaus. Jų atnaujinimas užtruko dvejus metus. Šešuolių bažnyčios vargonai — nežinomo autoriaus. Jie buvo labai apleisti. Abiejų instrumentų skambesį numatyta užrekorduoti šiuo metu leidžiamoje plokštelių serijoje — Lietuvos vargonai.

MUZIEJUS MOKYKLOJE

Panevėžio 2-oje vidurinėje mokykloje iškilmingai buvo atidarytas 1934-36 m. čia dirbusios Salomėjos Nėries muziejus. Jo projektą paruošė architektė I. Mumšienė. Muziejuje yra 500 eksponatų, pasakojančių apie poetės gyvenimą, pedagoginę ir literatūrinę veiklą Panevėžyje. Muziejuje pastatytas Salomėjos Nėries biustas, sukurtas skulptoriaus J. Narušio.

LIETUVOS GALIŪNAI AŽUOLAI

Kiekvienas medis savaip gražus, savaip įdomus ir naudingas. 16 amžiuje Lietuvoje ažuolynai sudarė 15-20 procentų visų medžių. Jie pirmavę po eglių, pušų, juodalksnių. Praėjo keli šimtmečiai, ir Lietuvoje miškų kelis kartus sumažėjo. Šiandien juose ažuolynų likę tik vienas procentas.

Paprastas ažuolas Lietuvoje yra iš gausios 600 rūšių pasaulyje turinčios genties atstovas. Ažuolo vardas Lietuvos varduose randamas net 74 kartus. Pats dažniausias — Ažuolyne, kuriuo vadinama 15 kaimų. Dažni yra Paąžuoliai (10), Ažuolytė (9), Ažuolija (7), Paąžuolė (5), Ažuolinė (5). Lietuvoje teka trys Ažuolupiai ir dvi Ažuolupės bei kiti ažuolų upeliai. Telkšo keturi ežerai: Ažuolija — Žemaitijoje netoli Vaiguvės, Ažuolynas — Kaišiadorių rajone, Ažuolinis — Zarasų rajono Degučių apylinkėje ir Ažuolo Kelmas — Dusetų apylinkėje.

Menkai atrodo parkas, kuriame nėra ažuolų. Vilniaus universiteto botanikos sode, pritaikomame Kairėnų parke, universiteto sukakčiai miškininkai pasodino 400 ažuolų medyną. Universiteto Daukanto kieme pasodino ažuoliuką, atvežtą iš S. Daukanto tėviškės.

Ažuolų šeima Lietuvoje turi daug galiūnų su savo išvaizda, likimu, legendomis. Beviršūnis Mingėlos ažuolas Plungės rajone. Neseniai vėtros aplaužytas buvęs dvi-liemenis Gedimino ažuolas Raudonės parke. Glitiškių parko ažuolas Vilniaus rajone. Alkūnų ažuolas Molėtų rajone. Plačiašakis Plokščių ažuolas Kretingos rajone. Garsusis Perkūno ažuolas Plungės parke. Stava-

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J.
Patarėjas — PROF. PETRAS JONIKAS

KAI KURIE SKYRYBOS KLAUSIMAI

Šiame skyriuje jau nuo 1970 metų esame davę įvairių kalbos patarimų, rašę apie nevertotinus žodžius bei posakius, bet beveik nieko nebuvo rašyta apie skyrybą. Žinoma, skyryba nėra tokia svarbi kaip rašyba, bet vis dėlto, netinkamai ją vartojant, gali būti aptemdyta arba ir visai nesuprantama sakinio mintis.

Čia iš "Mūsų kalbos" (Vilnius, 1979 m., Nr. 6, p. 46-49) perspausdiname, ką 1979 m. galutinai yra nutarusi *Lietuvių kalbos komisija* apie kai kuriuos skyrybos klausimus. Šie nutarimai nuo jų paskelbimo datos yra privalomi visoms Lietuvos mokykloms, organizacijoms, redakcijoms ir leidykloms.

VILNIUS, 1979 M. GEGUŽĖS 3 D.

Komisija, apsvarsčiusi lietuvių kalbos įterpinių, lyginamųjų posakių ir išplėstinių dalyvinių, pusdalyvinių bei padalyvinių ap-

rio ir Zervynų ažuolai Dzūkijos smėlynuose. Paežerių ir Zyplių parkų ažuolai Sūdovoje. Paežerių parko ažuolas Vilkaviškio rajone. Jam per 300 metų. Visiems gerai žinomi Stelmuzės ir Baublio ažuolai.

Ažuolai yra net poetų apdainuoti. Jų vardas dažnai minimas liaudies dainose:

"Oi, sūneli dobilėli,
Ko pavirtai ažuolėliu?
Ko pavirtai ažuolėliu,
o žirgelis šiaurios vėju?"

linkybių skyrybos pakeitimus bei patikslinimus, siūlomus leidinyje "Lietuvių kalbos rašyba ir skyryba" (Vilnius, 1976), taip pat atsižvelgusi į šio leidinio recenzijas spaudoje ir kritines pastabas, gautas iš mokslo įstaigų bei iš atskirų kalbininkų, be to, turėdama galvoje esamą skyrybos praktiką, nutarė rekomenduoti šiuos pakeitimus bei patikslinimus:

I. DĖL ĮTERPINIŲ SKYRYBOS

1. Skirtingai nuo ankstesnės praktikos, tam tikri modalinę reikšmę turintys žodžiai bei konstrukcijos sakinyje įterptiniais nelaikomi ir neskiriami:

a) Veikiamąjo dalyvio forma *esą* atpasakojamojoje kalboje, pvz.: Viršūnės *esą* užėrė ir liemenys plakės. Šneka, prie Šiaulių *esą* priešui įkirtę.

b) Prielinksninės konstrukcijos iš viso, iš *principo*, iš *tiesų*, iš *tikrųjų*, iš *tikro*, pvz.: Kai kurie autoriai iš viso nesuka per daug galvos, kuria forma pateikti pasirinktą medžiagą. Iš *principo* aš nieko neturiu prieš draugą. Tai mum, Petriuk, iš *tiesų* nebereiks jau dvaran eiti? Žmogus iš *tikrųjų* atrodė geras. Ir čia išgirdo — netolies iš *tikro* mažas vaikas klykia.

c) Laiko prieveiksmais einantys žodžiai bei žodžių junginiai: *visų pirma*, *pirmiausia*, pvz.: *Pirmiausia* mes prisipjaustėm gero kumpio. *Visų pirma* reikia pasakyti, kad režisieriai, dailininkai ir muzikai turi apie daug ką pagalvoti.

d) Prieveiksmai: *tikriausiai*, *veikiausiai*, *greičiausiai*, *apskritai*, *paprastai*, *anaiptol*, pvz.: Nuovargis. O gal liga? *Tikriausiai* ir viena, ir kita. Tą žiedą *veikiausiai* malūnininko žmona bus pametusi. *Greičiausiai* jis juokais tai sakė. Ir *apskritai* jis nė su vienu nebekalbėjo. *Paprastai* jis nevėluoja į darbą. Karvė *anaiptol* neprisileido svetimo žmogaus.

e) Dalelytės: *galbūt*, *turbūt*, *rasi*, *rasit*, *berods*, *mat*, *atseit*, *būtent*, *destis*, *antai*, *taigi*, *taip* ir *pan.*, pvz.: *Galbūt* ji žinojo ar numanė, kur aš einu. Visuose miestuose *turbūt* buvo taip pat. O *rasit* sveika esi ateivė, ne vietinė? Ar *rasi* nori šviežio pieno?

Kamša *berods* didelė, bet kaina visai maža. *Mat* ir vinį į klumpę įsivarė. Ir traukia jis orą į šnerves, *atseit* uosto. Kas visą sodybą turėjo iš vienos pusės gatvės, *destis* platesnė, tas ir pirkią ir klėteles statė abipus kiemo. Ji *būtent* galvojo apie tai, kaip ji paaugs ir kada tai bus. *Antai* sąlyginiam kirčio atitraukimui plisti tolyn į rytus palankias sąlygas sudaro skirtumo tarp akūto ir cirkumflekso niveliacija rytų Lietuvoje. Motinai širdį fiziškai sopėjo lyg gumbui pakilus. *Taigi* prispaudė savo paširdį į pietos briauną ir žiobčiojo. Tam tikras pareigas kiekvienam paeiliui taip pat reikėjo eiti. *Taip* vienas anksti rytą turėdavo šluostyti auditorijoje nuo suolų dulkes. ..

f) Dalelytė *vargu* samplaikose *vargu* ar, *vargu* *bau*, pvz.: *Vargu* ar su tuo galima visai sutikti. *Vargu* *bau* atrasi pamestą daiktą.

g) Jaustukas *šiukštu*, pvz.: O jūs, vaikai, *šiukštu* neprasitarkit!

Pastaba. Kai kurie minėtieji žodžiai gali eiti sakinio ekvivalentais arba tam tikrais pertarais, tada jie kableliais skiriami, pvz.: — Ar tamstai tikrai tiek metų? — *Tikrai* (iš *tikrųjų*), devintą dešimtį baigiu. Aš, *taigi*, niekad nebuvau drąsus, nebent, *taigi*, iš baimės.

2. Įterpinys neskiriamas nuo prieš jį einančio jungtuko, jei pastarasis su tuo įterpiniu glaudžiai susijęs. Paprastai įterpiniai neskiriami nuo jungtuko o, pvz.: Voverės labai priklauso nuo maisto atsargų, o *antra vertus*, jų nemažai išnaikina plėšrieji žvėrys.

TRUMPAI IŠ VISUR

■ Pasaulyje yra 182 vyrų vienuolijos. Daugiausia jėzuitų — apie 26.000, pranciškonų — 20.000, saleziečių — beveik 17.000, kapucinų — beveik 12.000. Pernai į trapistus įstojo 539, į pranciškonus — 329. Jačiamas pašaukimų daugėjimas.

■ Missouri aukščiausias teismas nusprendė, kad gyvas žmogaus gemalas (fetus) teisiškai yra asmuo, žmogus. Sprendime pažymima, kad tėvai turi teisę kelti bylą, jeigu dar negimusiam kūdikiui būtų padaryta sunki žala ir jie negalėtų turėti laukiamo vaiko.

■ Filipinuose nušovus grįžtantį iš tremties opozicijos vadą Benigno Aquino, Vatikano laikraštis "Osservatore Romano" parašė, kad jis grįžo savo kraštan, norėdamas prisijungti prie tų, kurie, nenaudodami prievartos, kovoja dėl žmogaus teisių ir laisvės.

■ Čilės sostinės Santiago arkivyskupas Fresno Larrain paskelbė raštą, kuriuo ragina visus atmesti pykčio ir neapykantos ginklus bei prievartos veiksmus. Pabrėžė, kad negali būti blogesnės klaidos, kaip įtikėti prievarta, kurioje nėra nieko kūrybiško. Ji teneša sunaikinimą, griuvėsius ir mirtį.

■ Seinų katedroje — bazilikoje rugsėjo mėnesį sekmadieniais 10 val. įvestos lietuviškos Mišios. Lietuviai džiaugiasi, kad naujas Lomžos vyskupas padėjo jiems susilaukti šio laimėjimo.

■ Vatikane besilankantiems 23-ims JAV vyskupams popiežius Jonas Paulius II priminė reikala griežčiau veikti prieš perskyras, gimimo kontrolės priemonių vartojimą, negimusių žudymą, eutanaziją, homoseksualizmą, lytinius santykius prieš santuoką; priminė reikalą tvirčiau laikytis prieš politiką siekti moterų šventinimo į kunigus. Ragino ginti teises negimusių, silpnų, invalidų, neturtėlių, senelių.

■ Čikagos arkivyskupijos laikraštis "The Chicago Catholic" eina jau 91-mus metus.

■ Pasaulio dominikonų suvažiavime nauju generaliniu viršininku buvo išrinktas airis kun. Damian Byrne.

■ JAV augustinionų vienuolynas susilaukė pirmo negro kunigo Cedric Wilson. Po šventimų jis paskirtas Biscayne kolegijos, Miami, Fla., savaitgalio ir vakarinių kursų direktoriaus pavaduotoju.

■ Danijos katalikų vyskupas Hans Martensen pasiuntė laišką Andropovui, prašydamas paleisti iš kalėjimo žmogaus teisių gynėją lietuvį Viktorą Petkų, Lietuvos Helsinkio grupės narį — steigėją.

■ Los Angeles arkivyskupija turimu katalikų skaičiumi pralenkė Čikagą.

■ Jugoslavijoje, Zagrebo arkivyskupijoje, įvyko pirmasis jaunimo Eucharistinis kongresas. Kroatijos katalikai jau pradėjo ruoštis tautiniam kroatų Eucharistiniam kongresui, kuris įvyks 1984 m. rugsėjo mėnesį Marijos Bistricos šventovėje, netoli Zagrebo. Tuo bus užbaigta minėti 1300 m. sukaktis nuo krikščionybės įvedimo Kroatijoje.

■ Angoloje iš 6 mil. gyventojų pusė yra katalikai. Nežiūrint sunkumų, katalikų skaičius žymiai auga. Angoloje yra 11 vyskupų, 300 kunigų, 50 vyrų vienuolių ir 700 moterų vienuolių. Kunigystei ruošiasi 135 klierikai.

■ JAV gydytojai nustatė, kad rūkančių motinų kūdikiai būna su menkliau išsivysčiusiais plaučiais ir gali turėti didesnį palinkimą į emfizemą, bronchitą ir kitas negeroves.

■ Airijos gyventojai didele dauguma (2 prieš 1) pasisakė už įvedimą į konstituciją nuostato, draudžiančios negimusių kūdikių žudymą.

■ JAV senatas vienbalsiai pritarė diplomatinį santykių užmezgimui tarp JAV ir Vatikano.

■ Salvadore šio rudens pradžioje krikščionių demokratų suruoštos demonstracijose dalyvavo 12000 žmonių. Buvo pareikalauta tęsti žemės reformą, saugoti žmogaus teises ir ieškoti būdų užbaigti civilinį karą.

■ Lenkijos vyskupai apkaltino vyriausybę, kad, šalindama kryžius iš mokyklų ir fabrių, pažeidžia tikinčiųjų teises ir laužo savo religinės laisvės užtikrinimą.

■ JAV-se, Camdentone, Mo., katalikų, anglikonų ir liuteronų dvasiškių bei pasauliečių atstovai spalio 3-7 ir 7-9 dienomis turėjo bendras rekolekcijas, siekdamai didesnio suartėjimo.

■ Sudane, turinčiame apie 19 mil. gyventojų, katalikų yra daugiau kaip 1.050.000. Tarpdiecezinėje Pietų Sudano seminarijoje ruošiasi kunigystei daugiau kaip 200 klierikų. Pašaukimų skaičius didėja.

■ Kardinolas Terrence Cooke, Niujorko arkivyskupas, mirė spalio 6 d., sulaukęs 62 m. amžiaus. Sirgo leukemija. Kardinolas Cooke buvo JAV kairiuomenės vyr. kapelionas.

■ Nobelio premiją laimėjęs Lech Walensa savo gaunamus 190.000 dolerių paskyrė katalikų Bažnyčiai, kad padėtų jos organizuojamiems laisviesiems ūkininkams Lenkijoje.

■ Dominikonai veikia visuose penkiuose kontinentuose, 82-se kraštuose. Savo nauju generaliniu vyresnioju išsirinko airį kunigą Aloyzą Byrne, 50 m.

■ Augustinijonų vienuolija turi apie 3.500 savo narių, veikia 42-se pasaulio kraštuose. Vadovauja penkiems universitetams, įvairioms vidurinėms mokykloms, kurias lanko apie 30.000 moksleivių. Savo nauju generaliniu viršininku šiemet išsirinko airį kunigą Martin Nolas, 50 m.

■ Paduvos universitete veikia Gydytojų misininkų kolegija. Jos 460 gydytojų, studentų ir sanitarų specialioje audiencijoje aplankė popiežių Joną Paulių II, kuris džiaugėsi jų pasišventimu darbuotis atsilikusiuose kraštuose.

■ Mercedarų vienuolija, įsteigta 1218 m. Petro Nolano, tebegyvuoja ir dabar. Pirminis jos tikslas buvo rūpintis krikščionių vergų išlaisvinimu, o dabar ji palinko ieškoti būdų padėti dabartinių laikų

krikščionims kankiniams, iš kurių atimta religinė laisvė. Šių mercedarų pastangomis ir lėšomis prieš keliolika metų buvo lietuviams išspausdintas didesnis kiekis Naujojo Testamento lietuvių kalba, patogaus kišeninio formato ir nemaža dalis to leidinio pasiekė Lietuvą.

■ Italijos paskutinis karalius Savoijos Umbertas vadinamąją Torino drobulę, kuria, kaip sako tradicija, Kristaus kūnas buvo susuptas kape, paliko popiežiui Jonui Pauliui. Palikimas buvo padarytas testamentu. Vatikanas šią dovaną priėmė. Ši drobulė ligi šiol buvo laikoma Torine.

■ JAV-se katalikai turi 9.432 savo pradžios ir aukštesnias mokyklas.

■ JAV-se, kaip parodė Gallup Poli apklausinėjimai, religinis gyvenimas stiprėja. Dabar daugiau kaip 42% suaugusių gyventojų kas savaitę lanko savo tikėjimo šventovę. Šv. Raštą studijuojančių skaičius gausėja.

■ Kolumbijos prezidentas kun. Stasiui Matučiai, ypatingai pasižymėjusiam varguomenės globojime, yra įteikęs aukštą valstybės žymenį — Boyaca kryžių. Kun. Matutis yra salezietis, Šv. Roko parapijos klebonas Baranauilėje. Jis prie savo šventovės nupirko 50.000 kv. metrų žemės, pastatė neturtėliams dideles mokyklas, jaunimo klubus pačių neturtingiausių vaikams. Jis kilęs iš Kulių valsčiaus. Sesuo buvo išvežta į Sibirą, tėvas karo metu dingo be žinios. Šiemet kun. Matutis švenčia 70 m. amžiaus sukaktį. Žymią jo Šv. Roko parapijos dalį sudaro vadinamoji „juodoji zona“, skurdžių rajonas. Matučio įkurtose mokyklose mokosi apie 2000 neturtingųjų moksleivių. Jis suorganizavo vandentiekius ir kitą socialinę pagalbą.

■ Naują šventąjį popiežius Jonas Paulius II paskelbė spalio 16 d. Tai kroatų kapucinas vienuolis Bohdan Mandica. Jis gimė 1866 m. Kroatijoje, mirė 1942 m. Italijoje. Naujas šventasis ypač žavėjo savo darbu klausykloje.

■ A.a. prel. Jonas Aviža mirė spalio 17 d. Vokietijoje. Buvo gimęs 1913 m., kunigu įšventintas 1935 m. Romoje buvo pasiekęs krikščioniškos archeologijos daktaro laipsnį. Lietuvoje buvo Kauno kunigų seminarijos prefektas ir arkiv. J. Skvirecko sekretorius. Paskutiniu metu buvo seselių kapelionas Miunchene.

■ Kun. Algimantas Bartkus, iš Franckvillės, Pa., paskirtas Šv. Kazimiero kolegijos Romoje prorektoriumi.

■ Komp. Alfonsas Mikulskis, daugelio religinių kūrinių autorius, mirė spalio 14 d. Klyvlende, sulaukęs 74 metų.

■ Latvijos naujasis kardinolas Julianas Vaivods

1958 m. yra buvęs nuteistas prievartos darbams už parašymą knygelės apie religijos padėtį Sovietų Sąjungoje. Knygelė nebuvo išspausdinta, bet jos rankraštis plito tarp tikinčiųjų. Kard. Vaivods vadovauja kunigų seminarijai, dabar turinčiai 50 klierikų. Ją baigę latvių, gudų ir ukrainiečių kilmės kunigai siunčiami dirbti į Gudiją, Ukrainą, Gruziją, net į Kazachstaną.

■ Vakarų Vokietijos katalikų speciali akademinė tarnyba padėti svetimtaučiams studentams per pastutinius 25 metus yra suteikusi stipendijas trimis tūkstančiams studentų iš 70 įvairių kraštų. Ši katalikų organizacija vien šiemet išlaikė 470 studentus iš ūkiškai atsilikusių kraštų.

■ Indijoje jėzuitai vadovauja 94 vidurinėms mokykloms, 22 kolegijoms ir 8-niems technikos institutams bei septynioms aukštesniosioms mokykloms. Auklėjimo srity Indijoje dirba apie 700 jėzuitų kunigų, kuriems talkina apie 4700 mokytojų ir profesorių neįjėzuitų. Šias mokyklas gausiai lanko ir nekatalikai.

■ Ispanija pasižymi misininkų gausumu. Vien iš Madrido arkivyskupijos šiuo metu dirba apie 1670 misininkų, beveik keturiais šimtais daugiau negu prieš metus.

■ Ateitininkų federacijos vadą Juožą Laučką pabaigoje Sendraugų savaitės, kuri buvo rugpjūčio 13-20 d. Kennebunkporte, ištiko širdies smūgis. Pirmą pagalbą suteikė dr. L. Giedraitienė.

■ Į Austriją rugsėjo 10 d. nuvykęs popiežius Jonas Paulius II turėjo pamaldas Heldenplatz aikštėje, kur susirinko 150.000 žmonių. Pamoksle prisiminė krikščionis, kurie kenčia persekiojimus. Tai jau popiežiaus 20-toji kelionė į užsienio kraštus. Į Austriją vyko, įsijungdamas į Katalikų dienos iškilmes ir j minėjimą 300 m. sukakties, kai 1683 m. ties Viena buvo sumušti turkai, išgelbint vakarų krikščionybę. Austrijoje popiežių sutiko atvykę iš Lenkijos, Vengrijos, Rytų Vokietijos ir Jugoslavijos kardinolai. Pamoksle popiežius priminė, kad Vienos pergalės minėjimai turi būti ne karo minėjimas, o džiaugsmas dabartine taika.

■ Numatoma, kad 1984 m. popiežius lankys Zimbabvę, Angolą, Madagaskarą, Mozambiką, P. Korėją, Tailandą, Šveicariją, Kanadą, Venecuelą, Kolumbiją, Peru, Ekvadorą o gal ir P. Vietnamą.

■ Nikaragvos vyriausybė ištremė ispanų kunigą Timotiejų Merino Martin. Lankydami Romoje to krašto vyskupai jį viešai užtarė. Jis 7 metus darbavosi tarp neturtingųjų žemdirbių, rūpindamasis jų sielovada. Jam neteisingai buvo primesta priešrevoliucinė veikla, nepalikant nė teisės apsiginti.

■ Pasaulio vyskupų sinode, prasidėjusiame rugsėjo pabaigoje, jau pirmą savaitę kalbėjo 176 vyskupai. Kiti 57 sinodo nariai savo pareiškimus įteikė raštu. Latvijos kardinolas Vaivods laišku pranešė, kad negalėjo atvažiuoti į Romą, nes negavo vyriausybės leidimo išvykti. Vysk. L. Povilonis jau sinodo pradžioje pranešė, kad negalės dalyvauti. Pagrindinis sinodo svarstymų punktas — atgaila, susitaikymas su Dievu.

J.Pr.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Antanas Musteikis. DANGAUS IR 2EMĖS ŠAKNYS. Romanas. Viršelis ir aplankas dail. Vidos Stankienės. Išleido Lietuviškos knygos klubas 1983 m. Spausdino "Draugo" spaustuvė, 4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629. 339 psl., kaina 10 dol.

Rūta Klevą Vidžiūnienė. VIENO VAKARO MELANCHOLIJA. Novelės. Viršelis ir aplankas dail. Elenos Urbaitytės. Išleido Lietuviškos knygos klubas 1983 m. Spausdino "Draugo" spaustuvė. 221 psl., kaina 7 dol.

ŠV. JURGIO PARAPIJA. Paruošė Antanas Sabalys. Knygoje rašoma apie Šv. Jurgio parapiją ir Rochesterio lietuvius. Daug iliustracijų. Viršelis dail. Aldonos Sabalis-Runne. Išleido Šv. Jurgio parapijos mecenatai 1983 m. 162 psl., kaina nepažymėta.

MŪSŲ DEŠIMTMETIS. Redagavo Halina Mošinskienė. Spausdino "Mūsų Lietuvos" spaustuvė. Viršelis ir vinjetės Onos M. Petraitytės Liblik. Išleido Brazilijos Lietuvių bendruomenės Literatūros būrelis 1982 m. būrelio veiklos dešimtmečiui paminėti. 144 psl., kaina 5 dol.

Į LAISVĘ. Nr. 88(125). Rugsėjis 1983. Politikos žurnalas. Leidžia Lietuvių fronto bičiuliai. Redaguoja Vacys Rociūnas, 7328 Midland Rd., Independence, Ohio 44131. Administratorius Jonas Prakapas, 14 Thelma Dr., Bakersfield, CA 93305.

ADMINISTRACIJOS PRANEŠIMAS

Žurnalo prenumerata kiekvienam pratęsiamą automatiškai, nebent skaitytojas praneštų, kad nenori jos atnaujinti. Pageidaujama, kad prenumerata būtų mokama už ateinančius metus metų pradžioje. Siunčiant prenumeratos mokestį, yra daug saugiau vartoti čekius ar "money order". Jau yra buvę atvejų, kad, siunčiant grynais, nei laiškas, nei pinigai administracijos nepasiekė.

1983 METŲ „LAIŠKŲ LIETUVIAMS“ TURINYS

ĮVAIRŪS STRAIPSNAI

ŽVELGIANT Į 1983-IUOSIUS METUS — Juozas Vaišnys, S.J.	1
TARP SKILĖS IR CHARIBDĖS — Anicetas Tamošaitis, S.J.	4
MINTIS PARAPIJOS METAMS — Marija Stankus-Saulaitė	7
SIEKiant DALYVAUTI PALAIMINIMUOSE — P. Daugintis, S.J.	9
ĮSPŪDŽIAI IŠ „LAIŠKŲ LIETUVIAMS“ KELIONĖS — Gunda Kodatienė 13, 49, 89,	118,
	158, 193, 231, 263
JEI TAVE VEDA Į NUODĖMĘ . . . — Chiara Lubich	19
LIEPK MAN EITI PAS SAVE ... — Buvusi Sibiro tremtinė	20
„AUŠROS“ ŠIMTO METŲ SUKAKTĮ MININT — Danutė Bindokienė	37
MŪSŲ TAUTINIAI TURTAI — Juzė Daužvardienė	42
NE VIEŠPATAUTI, O TARNAUTI — Chiara Lubich	45
ATSIMINTINI KRITIKOS DĖSNIAI - Anicetas Tamošaitis, S.J.	46
PASNINKO PRASMĖ — Andrius Valevičius, S.J.	73
TIKĖJIMAS IŠGELBĖJO — Chiara Lubich	77
TIESOS SAULĖ IR PELĖDOS AKIS — Anicetas Tamošaitis, S.J.	78
PASILIK SU MUMIS, NES ARTINASI VALANDA. . . — Buvusi Sibiro tremtinė	81
PASAULIO SEKULIARIZACIJA - A. Mauragis	81
TĖVĄ ANDRIŲ RUDAMINĄ PRISIMENANT — Paulius Rabikauskas, S.J.	85
SENELIO PALAIMINIMAI — N. N.	88
VELYKOS — Andrius Valevičius, S.J.	109
ŽMOGAUS PRIEŠAI — Anicetas Tamošaitis, S.J.	111
„GAILA MAN MINIOS“ — Buvusi Sibiro tremtinė	114
„DĖL TAVO ŽODŽIO UŽMESIU TINKLUS“ — Chiara Lubich	115
PASAKOS — Marija Stankus-Saulaitė	116
50 METŲ NUO TUMO-VAIŽGANTO MIRTIES — Jonas Miškinis	117
„LAIŠKŲ LIETUVIAMS“ METINĖ ŠVENTĖ — Redakcija	143
ATSIMINDAMI MOTINAS — Andrius Valevičius, S.J.	145
MŪSŲ PRIEŠAS PASAULIS — Anicetas Tamošaitis, S.J.	149
TEGUL PIRMAS SVIEDŽIA AKMENĮ ... — Chiara Lubich	152
GAL MES IRGI DONKICHOTAI? — Anicetas Tamošaitis, S.J.	154
SĖJĖJAS IŠĖJO SĖTI — Buvusi Sibiro tremtinė	157
SEKMINĖS — Andrius Valevičius, S.J.	181
PRIEŠO TALKININKAI MUMYSE — Anicetas Tamošaitis, S.J.	183
DIEVO REIKIA LABIAU KLAUSYTI — Chiara Lubich	186
VISI KVIEČIAM! — Buvusi Sibiro tremtinė	187
KRISTAUS PRISIKĖLIMAS IR IŠAUKŠTINIMAS — V. Bagdanavičius	187
„LAIŠKŲ LIETUVIAMS“ METINĖ ŠVENTĖ — Red.	216
VASARA — Marija Stankus-Saulaitė	217
KAM ŽMOGUI KOVOTI? — Anicetas Tamošaitis, S.J.	219
KODĖL TU, DIEVE, MUMS TOKS TOLIMAS? — Kunigas Jonas	222
JEI KAS MANE MYLI... — Chiara Lubich	224
VIEŠPATIE, KAD REGĖČIAU ... — Buvusi Sibiro tremtinė	224
SIEKiant GYVENTI TIKRA KRIKŠČIONIŠKA MEILE — P. Daugintis, S.J.	225
KODĖL KRIKŠČIONYBĖ? — A. Mauragis	236
TINGINYSTĖ IR PUIKYBĖ — Juozas Vaišnys, S.J.	253
PRIEŠO STRATEGIJA — Anicetas Tamošaitis, S.J.	257

AR BUS SUNAIKINTOS IŠTISOS TAUTOS? — P. Daugintis, S.J.	260
KRISTAUS IR KIEKVIENO ŽMOGAUS GUNDYMAI — A. Mauragis	267
AR KRIŠNA NĖRA SEKIMAS KRISTUMI? — V. Bagdanavičius	268
TU GIRDI NEBYLIO ŽODĮ — Buvusi Sibiro tremtinė	273
MYLĖK SAVO ARTIMĄ — Chiara Lubich	273
KRIKŠTO TĖVAS SUDĖJO DANTIS — Alė Rūta	274
KAS TA KATEDRA? — Juozas Vaišnys, S.J.	289
MOTERIS — KOVOTOJA — Anicetas Tamošaitis, S.J.	292
SAUGOKITĖS GODUMO - Chiara Lubich	295
ŠTAI KODĖL NESIVERŽIAM PRIE TAVĖS, DIEVE — Kun. Jonas	300
SKANDINAVIJOJE — J.V.	302
SIEKiant DALYVAUTI PALAIMINIMUOSE — P. Daugintis, S.J.	306
NEBŪKITE SUSIRŪPINĘ — Buvusi Sibiro tremtinė	313
ARABŲ TURGUS - K. P.	313
MIRTIS IR AMŽINYBĖ — Marija Stankus-Saulaitė	325
ADVENTAS — Andrius Valevičius, S.J.	327
GARBĖ IR GROBIS — Anicetas Tamošaitis, S.J.	330
PALAIMINTI TEISIEJI IR PERSEKIOJAMIEJI — P. Daugintis, S.J.	333
KAS MUS NAIKINA? — Kun. Jonas	337
PALAIMINTI... — Sibiro Tremtinė	339
NEBIJOKITE IR NESIRŪPINKITE — Chiara Lubich	340
DIDELIS IR MENKAS ŽMOGUS — Flannery O'Connor	341, 374
KALĖDŲ MINTYS — Marija Stankus-Saulaitė	361
DĖJIMASIS SU PRIEŠU — Anicetas Tamošaitis, S.J.	363
AR PASINAUDOJOME ŠVENTAISIAIS METAIS? — P. Daugintis, S.J.	366
AR YRA SKAISTYKLA? — Juozas Vaišnys, S.J.	369
TARNAUTI VIENAM VALDOVUI — Chiara Lubich	371
“JIE NEBETURI VYNO” — Sibiro tremtinė	372
UŽ NEGALINČIUS MELSTIS — I.Š.B.	372
DAIL. REGINA INGELEVIČIENĖ — Red.	383

MOKSLAS

KURAIČIO PALIKIMAS LIETUVIŲ ŠVIESUOMENEI — Vytautas Bagdanavičius 21, 53,

94, 129, 165

PROF. PREL. PRANAS KURAITIS — Dr. J. Meškauskas 207

ŠEIMA

TRYS GYVENIMO VAIZDELIAI — Vytautas Kasniūnas	26, 59
VAKARO KOMEDIJA — RYTMEČIO DRAMA — Vytautas Kasniūnas	101
AŠ BUVAU IŠŽAGINTA — Vytautas Kasniūnas	122
ŠIRDIES MALONINGUMAS - Elizabeth Byrd	161
IŠ DARBININKO Į PENSININKĄ — Danutė Bindokienė	197
TRYLIKOS KLUBAS — Vytautas Kasniūnas	201
TĖVAS IŠ AMERIKOS — Arėjas Vitkauskas	204
MOTINOS VARDINĖS — Gražina Kriaučiūnienė	239
NIEKAS TOKIOS NEIMS — Marija Stankus-Saulaitė	276
AŠ VIENGUNGIS... JI VIENGUNGĖ — Vytautas Kasniūnas	314
VAIKIŠKO VYRO KELIAS ... — Vytautas Kasniūnas	350
JIS APVYLĖ MANO VIENUOLIŠKĄ MEILĘ — Vytautas Kasniūnas	384

JAUNIMAS

ŠIŲ METŲ STUDENTAI — Marija Stankus-Saulaitė	128
MANO PAŽIŪRA Į MIŠRIAS VEDYBAS — Alvyde Eitutytė, Rūta Stroputė, Renata Variakojytė	170
ATSKIRI AR SUSIJĘ PASAULIAI? - Snieguolė Zalatoriūtė	173
AR GALIMA IŠLIKTI LIETUVIU, NEKALBANT LIETUVIŠKAI — Snieguolė Zalatoriūtė	205
AR NAUDA, AR NAŠTA BŪTI LIETUVIU SVETIMAME KRAŠTE? — Aleksandra Gražytė	245
AR NAUDA, AR NAŠTA BŪTI LIETUVAITE SVETIMOJE ŠALYJE? - Gailė Eidukaitė	281
LIETUVOS JAUNIMO LAIŠKAS — Ok. Lietuvos jaunimas	282
KIEK VIENAS KITAM GALIME PAŽADĖTI? — Marija Stankus-Saulaitė	317

KNYGOS

ICCHOKO MERO “SARA” - R. Šilbajoris	29
PER ANKSTI IŠLEISTA KNYGA — Marija Stankus-Saulaitė	63
PAŽADAI IŠSIPILDO — Marija Stankus-Saulaitė	65
ŠIRDIES LOBIS: PŪKELEVIČIŪTĖS APSAKYMAI — Marija Stankus-Saulaitė	134
NEMARUS MIRTINGASIS — VLR	135
PRARADIMAI IR ATRADIMAI VILNIUJE — Nijolė Jankutė	175
ŠVIESA TARP MEDŽIŲ — Marija Stankus-Saulaitė	323

EILĖRAŠČIAI

KLEMENSAS JŪRA	8
JUOZAS MIKŠTAS	75
ADA KARVELYTĖ	76
ZENTA TENISONAITĖ	153
F. G. KLOPSTOCK	192
NIJOLĖ JANKUTĖ	238
JONAS GUTAUSKAS	256
G. K. CHESTERTON (Lepanto pergalė)	296
NIJOLĖ JANKUTĖ	329
TĖVYNĖJE	31, 66, 105, 137, 177, 210, 247, 283, 319, 353, 388
KALBA	34, 69, 107, 140, 178, 212, 249, 286, 321, 358, 390
ATGARSIAI	141, 251, 287

TRUMPAI IŠ VISUR — visuose numeriuose yra trumpų žinučių iš katalikiškojo pasaulio.

“Laiškai lietuviams” — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaguoja Juozas Vaišnys, S.J. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Redakcijos ir administracijos adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636. Tel. 737-8400.

DVIDEŠIMT PENKTASIS (JUBILIEJINIS) “LAIŠKŲ LIETUVIAMS” KONKURSAS

Skelbiame straipsnio konkursą atskirai suaugusiems ir jaunimui. **Suaugusiems** skiriamos dvi temos: **1. Koks turėtų būti šių laikų kunigas.** **2. Užuot keikus tamsą, verčiau uždegti bent mažą žvakutę.** Straipsnio ilgumas — maždaug 4-9 mašinėlė rašyti puslapiai. Skiriamos keturių premijos: I — 200 dol. (mecenatas kun. dr. Juozas Prunskis), II — 150 dol. (mecenatas Jonas Veselka), III — 100 dol. (mecenatė Ona Požarniukaitė), IV — 50 dol. (mecenatė Stefanija Rudokienė).

Jaunimui (iki 30 m. amžiaus) siūlomos keturios temos: **1. Kas man tikėjime yra maloniausia ir kas sunkiausia?** **2. Į ką kreipti dėmesį, renkantis profesiją ar pašaukimą?** **3. Mergaitėms neapsimoka siekti profesijų, nes jų vieta vis tiek bus šeimoje.** **4. Kaip lietuvišką spaudą padaryti jaunimui įdomesnę?** Straipsnio ilgumas — ne mažiau kaip trys mašinėlė rašyti puslapiai. Jaunimui taip pat skiriamos keturios premijos: I — 100 dol., II — 80 dol., III — 70 dol., IV — 50 dol. Premijų mecenatai, davę po 100 dol.: Elena Antanaitienė, Jurgis ir Veronika Janušaičiai, N.N.

Konkursai baigiasi 1984 m. vasario mėn. 16 d. Laimėtojams premijos bus įteiktos “Laiškų lietuviams” renginyje 1984 m. kovo mėn. 18 d. Jaunimo centro didžiojoje salėje.

Iki konkurso pabaigos jau nedaug laiko beliko, tad dabar, Kalėdų atostogų metu, būtų labai gera proga rašyti konkursui straipsnius, kad paskui paskutinėmis dienomis nereikėtų skubėti.

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” PLATINIMO KONKURSAS

Maždaug prieš 30 metų buvome paskelbę “Laiškų lietuviams” platinimo konkursą, kuris labai gerai pasisekė. Dabar, žinoma, platintojams sunkiau surasti naujų skaitytojų, bet vis dėlto reikėtų pamėginti.

Konkurse gali dalyvauti atsiuntusieji bent penkias naujas prenumeratas. Laimėtojams skiriamos trys premijos: I — 125 dol., II — 100 dol., III — 75 dol. Premijų mecenatas — kun. dr. Juozas Prunskis. Konkursas baigiasi 1984 m. kovo mėn. 1 d.

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” EKSKURSIJOS

Jau turime gražų būrelį (apie 30) keleivių į Meksiką. Išvykstame 1984 m. sausio mėn. 5 d., grįžtame sausio 15 d.

1984 m. pabaigoje ir 1985 m. pradžioje (Kalėdų laikotarpiu) Australijoje bus Lietuvių dienos. Ta proga planuojame organizuoti ekskursiją. Pakeliui į Australiją aplankytume Tahiti salą, o grįždami — Havajus. Nors kelionė ilga, bet ši ekskursija labai daug nekainuotų, nes Australijoje ekskursantai galėtų gyventi pas lietuvius.

Planuojame išvykti gruodžio 13-14 d., o grįžti — sausio 5-6 d.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Marija Stankus-Saulaitė, Nijolė Užubalienė, Gediminas Vakarlis. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Telef. 737-8400. Nekalto Prsidėjimo Šv. Marijos Seserų spaustu-
vė, Putnam, CT 06260. Metinė prenumerata — 8 dol., atskiras numeris — 80 centų.